Сусăр ачине хĕрарăм упăшкипе пăрахса хăварнă • 5 стр.

Анне, аппа та йăмăк, мăшăр... Эсир пуртан кил-çуртăм ăшă

ХЫПАР

Чăваш ХĔРАРĂМĔ

1997 çулхи январĕн 30-мĕшĕнче тухма пуçланă

5(875) №, 2015, февраль/нарăс, 14

Хакĕ ирĕклĕ.

16+

Хаçата электронлă адреспа та çыру çырма пултаратăр: zuwxeraram@mail.ru.

ÇĂЛТĂР СЕХЕЧĔ

Вулаканăм! Çĕнĕ рубрика “Çăлтăр сехечĕ” сĕнетпĕр. Паллă çынсене паян мĕн ытларах канăçсăрлантарать – çакăн пирки вĕсем хăйсем каласа кăтартĕç. Юратнă хаçат страницисенче сирĕн тата кама сăмах парас килет – çырса пĕлтерĕр. “Çăлтăр сехечĕн” чи пĕрремĕш авторĕ – паллă артист, кулăш ăсти Виталий Сергеев.

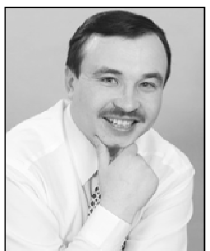

“Эпĕ – Раççей гражданинĕ”

Хĕрарăмсен кăларăмĕнче чи малтан чиперуксен тĕлĕшпех сăмах хускатас килет. Паян вĕсен кăшт маларах тухмалла пек туйăнать. Эпир, арçынсем, нумай чух ытларах калаçма, кăкăр каçăртма юрататпăр. Хĕрарăмсем вара çитменлĕхсене тӳрех асăрхаççĕ... Çавăнпа вĕсене ырлăх-сывлăх сунасшăн. Хĕрарăмсем тапăртаттармасассăн арçынсем малалла каяймаççĕ. Хĕрарăмăн чăнчăн мăй, арçыннăн пуç пулмалла, анчах та иккĕшĕн пĕр çăвартан пурăнмалла – вара ырă çул çине тухма пулать.

Хĕрарăмпа арçынсăр пуçне мана ял пурнăçĕ питĕ пăшăрхантарать. Шел те, паян шкулсем те, клубсем те хупăнса пыраççĕ, ял пурнăçĕ тĕксĕмленет. Чăннипех тĕксĕмленет – паян урамра 3-4 /4 нумай-ха!/ хунар шыраса тупсан лайăх. Те çак яла космосран пăхса тăшман шыраса тупасран хăраççĕ – пĕлместĕп. Республика Пуçлăхĕ ялта çул тăвас енĕпе тимлĕ ĕçлеме хистет. Çулĕ те, çутти те пулмалла – иккĕмĕш тĕлĕшпе те ятарлă программа йышăнсан аванччĕ. Чăн та, программисем пур. Калăпăр: “Таса шыв” текенни. Анчах та юлашки вăхăтра темĕн илтĕнми пулчĕ вăл. Çăлсем вара типсе пыраççĕ. Эпĕ хам çуралнă тăрăхра, Канаш районĕнчи Янкăлч енче, çутă юпи çине хам укçаранах хунар çактарнăччĕ. Перекетлес тĕллевпе çутса сӳнтермеллине те тутартăм. Шел, вăрах савăнтараймарĕ хунар – Канаш электрикĕсем килсе татса кайнă-мĕн ăна. Пĕр шухăшласан, хулара çĕрĕпе çунать, ялта вара капла та каять теççĕ-шим? Ку ыйтăва – урамсенче çутă çутмаллине – çӳлти шайра татса парсан аван. Ял тĕлĕшпе республика ертӳлĕхне пусăм тусах ĕçлеме ыйтас килет.

Ял хуçалăх тĕлĕшпе те çакнах каламалла. Чăн та, Раççей Правительстви ку тĕлĕшпе çанă тавăрма тытăнни куçкĕрет. Республика Пуçлăхне вара çапла сĕнес килет. Пĕр-пĕр кун пур чиновника та рейс автобусне лартса – ĕçри çăмăл машинăпа мар – республика çĕрĕсем тăрăх пăхса çӳреме хăваласа кăларса ямалла. Тухчăр. Курччăр. Çынсемпе калаçчăр. Вырăнти влаçпа мар – вĕсем, паллах, таса хирсене илсе кайĕç – хăйсем тĕллĕн уйсене курса çӳреччĕр. Акманнисене. Вăрман айне пулма пуçланисене. Эпир, артистсем, таçта та çӳретпĕр. Çакна курса чун ыратать.

Культура тытăмĕшĕн, паллах, ытларах пăшăрханатпăр. Пĕр районти культура çурчĕн директорĕ каласа кăтартнă тăрăх, республика çак ведомствин ĕçченĕ “эффективлă мар клубсене” хупма сĕнет-мĕн. “Хупмалла” текенни хăй пĕр учреждени те пулин уçса курнă-ши вăл? Хупма, çĕмĕрме пулать, анчах та – уçма...

Пуçлăхсем критикăна пачах йышăнма пăрахрĕç курăнать. Çамрăксен театрĕн ятарлă çурт çукки пирки хăçантанпа калаçатпăр. Чун чăтманнипе, лав ниепле те вырăнтан тапранманнипе Раççей Президенчĕ патне çырса ятăм. Çыру, паллă ĕнтĕ, хамăрăн министерствăна çаврăнса çитнĕ. Эх, лекрĕ вара мана хăлха чикки! Ĕç туни пулчĕ-и-ха ĕнтĕ ку? Эпĕ çырма пултаратăп паллах – çапах та Раççей гражданинĕ-çке. Хамăн шухăша палăртма, сăмах калама ирĕкĕм пур манăн. Анчах та калаçнинчен усси пултăрччĕ...

ÇАНТАЛĂК

	кăнтăрла	çĕрле
14.02	– 5	– 6
15.02	– 4	– 5
16.02	–10	–11
17.02	–14	–19
18.02	–14	–18
19.02	–10	–16
20.02	– 1	– 6

М.ТУМАЛАНОВА сăнÿкерчĕкĕ.

Алексей АЛЬФОНС: «Хушаматран кулнăшăн кӳренместĕп»

Вĕçĕ-хĕррисĕр юрату тытса тăрать çынна çак тĕнчере. Вăл хальхи пурнăçпа çырлахма, ырă малашлăха шанма вăй парать. Ку туйăм анлăшне сăмахпа уçса пама та çăмăлах мар. Ăна чун, чĕре витĕр кăлармалла.

"Альфонс ăçта? Халь кăна кунтахчĕ-çке", – унталла-кунталла пăхкаларĕç Кӳкеçри ваттисемпе сусăрсен çуртĕнче. Çук-ха, ниçта та тухса кайман вăл. Ку çурта карантина хупнăран хăйĕн пӳлĕмĕнчен тухса кĕтсе илме палăртнă мана Алексей Егорович. Анчах шухăшне темшĕн улăштарнă.

Виççĕмĕш хутра тĕпленнĕскер тахăш самантра пĕрремĕшне çитсе те тăчĕ, вăл мана хăйĕн хыççăн утма чĕнчĕ. "Пӳлĕм-мастерскоя кĕртсе кăтартмасăр хамăн пурнăç çинчен мĕнех каласа кăтартайăп-ши?" – çакăнта ĕçлекенсене ӳкĕте кĕртме тăрăшрĕ вăл. Эпир вăрăм коридорпа малалла утрăмăр. Пурнăçа юратакан, анчах хăйсене хăйсем пăхайман çынсене курсан манăн чун хĕсĕнчĕ, куççуль капланчĕ. Анчах вĕсем те çутă ыранхи куншăн савăнма пĕлеççĕ.

Пĕр ĕç

"Эпĕ кунта сăрăсемпех килнĕ", – палăртать Алексей Егорович. Çак кунсенче художник хăйĕн черетлĕ картинине ӳкерсе пĕтернĕ. 3 пайран тăрать вăл. Унта пысăк та туслă çемьене кăтартнă. Ваттисемпе сусăрсен çуртĕнче хăтлăх тупнисен кулленхи пурнăçĕ куç умне тухса тăчĕ. Акă, кĕвĕçемме юратаканни купăс калать. Амăшĕ ывăлне курма килнĕ. Çурăмпа ларакан Алексей Альфонс художник аллине яланхи пекех киçтĕк тытнă. Сăнпичĕ çине пусăм туман пулин те кашни çыннăн хăйне уйрăм тĕнчине уйăрса илме май пур. Ку картина кĕçех ӳнер музейĕнче вырăн тупĕ. Уншăн художник хăпартланать çеç. "Çынсем курччăр, хак паччăр", – тет тивĕçлĕ канури арçын. Унăн ĕçĕсемпе республикăри тĕрлĕ музейра паллашма пулать. Вĕсенче – чăваш халăхĕн терчĕ-нуши, савăнăçĕ, историйĕ, йăли-йĕрки. Тĕрлĕ шайри конкурссенче те мала тухнă ӳнерçĕ. Акă, тĕслĕхрен, "Иван Яковлевăн шкулĕ" картинăна жюри членĕсем пысăк хак панă.

Историри паллă ят

"Хĕрарăм шучĕпе пурăнакан арçынна альфонс теççĕ. Сирĕн хушамат ăçтан пулса кайнă?" – пĕлес килет манăн.

"Ман хушаматран çынсем кулаççĕ. Çавăншăн кӳренмелле-и? Эпĕ хăнăхнă ĕнтĕ. Атте Егор Васильевич хутла вĕренмен пулин те кĕнеке вулама юратнă. Шăпах вăл пирĕн çемье çине йăтăнса аннă инкеке сирес тесе çакнашкал хушамат йышăннă та. Историре Альфонс ятлă патшасем те пулнă. Ахăртнех, вĕсем çинчен вуласа пĕлнĕ вăл.

/Вĕçĕ 5-мĕш стр./.

ÇĔНĔЛĔХ

Тăкак виçине пĕлес килет-и?

Юлашки вăхăтра больницăна каймассерен тухтăр справка тыттарнине вулакансенчен хăшĕ-пĕри асăрхарĕ пулĕ. Унта кашни пациента йышăннăшăн патшалăх мĕн чухлĕ укçа тăкакланине палăртнă. Ăна ĕçре те, шкулта та, ача садĕнче те кăтартмалла мар. Тăкак виçине çынна хăйне пĕлтерме çеç хатĕрлеççĕ çав справкăна.

Çак йĕркене пурнăçа кĕртесси çинчен Раççей Президенчĕ Владимир Путин 2014 çулти июлĕн 25-мĕшĕнчех хушу кăларнă. Пирĕн республикăра медицина пулăшăвĕн хакне пĕлтĕрхи ноябрĕн 1-мĕшĕнчен çырса палăртма пуçланă. Çулталăк вĕçлениччен 238 пин справка панă. Сывлăх сыхлавĕнчи çĕнĕлĕх çинчен халăха массăллă информаци хатĕрĕсем урлă пĕлтерне.

Чăваш Республикинчи обязательнăй медицина страхованийĕн территори фончĕн пуçлăхĕ Вячеслав Александров çакăн çинчен тĕплĕнрех калаçа кăтартмашкăн журналистсене пуçтарчĕ. 2014 çулта пирĕн республикăра 1240988 çынна страхланă. Фонд кашнин пуçне 6962,5 тенкĕ уйăрнă. Кăçал страхланисен йышĕ пысăкланнă: 1246929 çын. Пĕр пациентшăн вăтамран 8260,7 тенкĕ уйăрма палăртнă. Çитес çул çак виçе пысăкланĕ, 8727,2 тенке çитĕ. Хăйне лайăх туяканни, тĕслĕхрен, çулталăкне пĕрре те больницăна каймасть. Теприн вара темиçе хут сипленме тивет. Шăпах çапла шайлашăнса пырать те медицина страхованийĕн фончĕ уйăракан укçа-тенкĕ.

Пĕлтĕр фонд бюджетĕнчен 10296,4 миллион тенкĕ тăкакланă. Сăмахран, 421472 ача тата 236988 мăн çын диспансеризаци витĕр тухнă. «Земство тухтăрĕ» программăпа 53 врач яла ĕçе вырнаçнă. Васкавлă пулăшу машинисем валли 594,9 миллион тенкĕ уйăрнă /федераци нормативĕ тăрăх 1 çыншăн – 479,4 тенкĕ/. Хальхи технологисемпе усă курса 2739 операци тунă. Фонд бюджечĕ çулсерен пысăкланса пыни куçкĕрет. 2011 çулта пĕтĕмĕшле тăкак 6809,7 миллион тенкĕпе çеç танлашнă.

Кăçалхи январьте кăна шурă халатлисем чирлисене 70 пин справка пама ĕлкĕрнĕ те ĕнтĕ. Тухтăр пациента пĕр хут йышăннăшăн патшалăх сахалтан та 120 тенкĕ тăкаклать. Вулакана пĕлме: 2014 çулта, тĕслĕхрен, 250 çынна 500 пин тенкĕлĕх, 53-шне 1 миллион ытлалăх сипленĕ.

Сывă пурнăç йĕркине пăхăнмалли çинчен те сăмах хускатрĕ Вячеслав Николаевич. Чир-чĕр ан сыпăçтăр тесен тĕрĕс апатланмалла, усăлса çӳремелле, эрех-сăрапа ашкăнмалла мар.

Марина ГРИГОРЬЕВА.

АСĂРХАНĂР!

Ӳсĕрнĕ хыççăн алă çумалла

Раççейĕпех, çав шутра пирĕн республикăра та, юлашки вăхăтра ОРВИ тата грипп чирĕсемпе аптăракансен йышĕ ӳссех пырать. Вирус инфекцийĕ уйрăмах ачасене, çав йышра тин çуралнисене те, хăвăртах лекме пултарать.

«Грипп тата ОРВИ вирусĕ тĕрлĕрен. Лаборатори тĕрĕслевĕ кăна тĕрĕс пĕтĕмлетӳ тума пулăшать. Тĕслĕхрен, грипп 50 тĕрлĕ вирусне тупса палăртнă», – ăнлантарать республикăри Роспотребнадзорăн тĕп специалисчĕ Александр Баранкин.

– тет ЧР сывлăх сыхлав министерствин штатра тăман тĕп специалисчĕ Лариса Ногтева педиатр.

Енчен те пепке хытах чирлесен /алли-ури ăшăнмасан, ӳчĕ шуралсан, кĕлетке температурине чакаракан препаратсен пулăшмасан/ пĕр тăхтамасăр

Чир паллисене кăтартни те ытлашши пулмĕ.

Грипп	ОРВИ
Чир хăвăрт пуçланать. Темиçе сехетренех çын хăйне япăх туйма пуçлать.	**Чир майĕпен аталанать.**
Кĕлетке температури хăвăрт ӳсет, 39 градус таран çитет, 5 кунсăр та чакмасть.	**Кĕлетке температури 38 градусран иртмест.**
Çынна шăнтать, вĕрилентерет. Виççĕмĕш кунхине хытă ӳсĕрнĕрен кăкăр тĕлĕнче ыратма пуçлать.	**Чир сунасран, пыр ыратнинчен пуçланать.**
Чирлин пичĕ, куçĕ хĕрелет.	**Унашкал паллăсем пур.**
Чир йывăррăн иртет.	**Ăна çĕнтерме çăмăлрах.**
Грипп хыççăн çын 2 эрнерен тин вăй илет.	**Чир хыççăн 2-3 кунранах çын хăйне лайăх туять.**

«Чир ерсен пепкене пĕччен хăвармалла мар. Ăна стационара вырттарма сĕнсен – ан хирĕçлĕр. ОРВИпе чирлĕ ачана килтех тухтăр сĕнĕвĕсене шута илсе сиплемелле. Ăна шурçырли, лимон, хура хурлăхан морсĕ, хăмла çырли варенийĕпе чей, кĕлетке температурине чакаракан, шăк хăвалакан курăк шывĕ ĕçтермелле» тухтăра чĕнме сĕнет вăл. Типĕ ӳслĕк аптăратсан, сывлăш пӳлĕнсен те хăвăртрах сывлăх сыхлавçипе çыхăнмалла.

«Грипп вирусĕсем çав тери хăвăрт йышланаççĕ. Кĕске вăхăтрах сывлав çулĕн ләймака сийĕ сиенленет те бактерисем организма хавшатма пуçлаççĕ. Çулсерен грипп вирусĕн çĕнĕ варианчĕсем çынсене шар кăтартаççĕ.

Грипа пула ӳпке шыçма пултарать. Çавăнпах çын пурнăçран вăхăтсăр уйрăлас хăрушлăх пысăк. Хăлха, пыр чирĕсем аптăратма пултараççĕ. Чĕрепе юн тымар, нерв тытăмĕсене те усал витĕм кӳрет вăл», – асăрхаттараççĕ республикăри гигиенăпа эпидемиологи центрĕн специалисчĕсем.

Профилактика çинчен пĕр самантлăха та манмалла мар.

«Килтен тухнă чухне сăмсана е оксолин маçĕ, е ятарлă бальзам, е бор вазелинĕ сĕрмелле. Çавна пула вирус сывлав çулне лекиччĕнех вилет.

Лаванда, эрĕм ути, шур чăрăш /пихта/ çăвĕпе йĕпетнĕ тутăр та чир ересрен сыхлать. Вăхăтăн-вăхăтăн çак тутăр шăршине сывласа илмелле. Çав курăк çăвĕсем те микробсене пĕтереççĕ.

Чир сарăлнă вăхăтра пĕлĕшсемпе, юлташсемпе ыталашма, чуптума тăхтамалла. Чирлĕ çынсемпе май пур таран сахалрах хутшăнмалла.

Çавнашкалах антиоксидантсемпе пуян напиток иммунитета çирĕплетет. Ирхине выçăлла апельсин е грейпфрут сĕткенĕ ĕçни усăллă. Каçхине суханлă, ыхраллă салат çимелле.

Кĕлетке температури хăпарсан, ӳслĕк аптăратсан, пыр шыçсан килтен те тухмалла мар. Ӳсĕрнĕ, сунасланă хыççăн алла супăньпе çумалла», – сĕнеççĕ республикăри Роспотребнадзор ĕçченĕсем.

Пĕтĕм тĕнчери сывлăх сыхлав организацийĕ пулăшнипе эпидеми сезонĕ пуçланиччен грипа хирĕç вакцина хатĕрлеççĕ. Тухтăрсем чир сарăличчен сахалтан та 2-3 эрне маларах прививка тума сĕнеççĕ. 6 уйăхран аслăрах ачасене, шала кайнă чирсемпе нушаланакан аслă ăру çыннисене, медицина ĕçченĕсене, вĕрентекенсене, студентсене, халăхпа ĕçлекенсене уйрăмах вирус хăвăртах ерме пултарать. Çавăнпах вĕсене вакцинăпа усă курма ыйтаççĕ.

Марина ТУМАЛАНОВА.

* * *

Кăçалхи январĕн 6-мĕшĕнчен пуçласа 12-мĕшĕччен пирĕн тăрăхра грипп тата ОРВИ 14139 çынна ернине çирĕплетнĕ. Чирлисенчен ытларахăшĕ – 71,6 процент – 17 çула çитмен ачасем.

Малтанхи эрнери кăтартупа танлаштарсан вирус ернисен йышĕ тата пысăкланнă. ОРВИпе чирлĕ 273 çынна больницăна хунă, вĕсенчен 219-шĕ – 17 çула çитменнисем. Чирлисенчен нумайăшĕ – 8701 çын – Шупашкарта пурăнни паллă. Çак йышран 70,9 проценчĕ – ача-пăчапа çамрăк.

63 çыннăн анализне лабораторие янă. Çавна май 22-шĕ гриппа нушаланнине палăртнă. Çак йышран 10-шĕ – Шупашкартан, 5-шĕ – Шупашкар районĕнчен, 3-шĕ – Тăвай районĕнчен, 2-шĕ – Канаш районĕнчен, 1-ер çын – Çĕнĕ Шупашкартан тата Çĕрпӳ районĕнчен.

Февралĕн 13-мĕшĕ тĕлне республикăри 25 шкулта /Шупашкарта – 16/ – пĕтĕмĕшле, унсăр пуçне 13 шкулти – 38 класа, 3 ача садĕнчи 6 ушкăна карантина хупнă. Çавна май 17370 вĕренекенĕн тата шкул çулне çитмен 147 ачан килте ларма тивнĕ.

Мария РОМАНСКАЯ.

ЫЙТĂМ

Грипран сыхланас тĕллевпе прививка тăвассине епле хаклатăр?

Вера ИВАНОВА, 39 çулта:

– 21-мĕш ĕмĕрте пурăнатпăр. Çавăнпах медицина, вакцина вăйне шанмалла. Тĕрлĕ прививка тума та килĕшмеллех тесе шухăшлатăп. Хăшĕ-пĕри, чăн та, вакцина пушшех чирлеттернине калать. Çакна айванлăх тетĕп. Хăть те мĕнле прививкăн та усси пур. Грипп вакцини пирки калас тăк, манăн иммунитет хальлĕхе çирĕп пулĕ тетĕп, çавăнпах тумастăп. Ывăлăм шкулта вĕреннĕ чухне грипран прививка яланах тăваттăмăр. Халĕ ӳсрĕ ĕнтĕ – хăйĕн ирĕкĕ. Аннене те çуллен аса илтеретĕп. Ачасемпе ватăсен организмĕ хавшакрах-çке. Прививка пулăшать пек туйăнать.

Анна ПЕТРОВА, 26 çулта:

– Ача чухне вакцина пирки пачах нимĕн те пĕлмен. Аттепе анне эпир чирлесрен кун пек мелпе сыхланнине астумастăп. Университетра вĕреннĕ чухне те грипран кун пек хӳтĕленмен. Хĕр тантăшăм прививка тума килĕшни ялан-лăхах асăмра юлать-тĕр. Вакцина янă хыççăн малтанах икĕ-виçĕ кун вăйсăр çӳрерĕ. Кайран чирлесех кайрĕ, вăрах сипленчĕ. Çакă асра çырăннипех-ши, прививкăран пăрăнатăп. Вирус вакцина тунă çынна çаклансан чир пушшех йывăр иртнине нумай илтнĕрен ачана тутарма та килĕшместĕп. Плана кĕртнĕ ытти прививкăсене вăхăтрах тăватпăр.

Елена АЛЕКСАНДРОВА, 29 çулта:

– Ачасем хĕлĕпех сунаслаççĕ. Тен, çавăнпах вĕсене грипран вакцина тума шухăшламан. Прививкăсене сывă чухне çеç тумалла-çке, унсăрăн шар курма пулать. Ĕçре пурне те хутшăнма ыйтнипе хама прививка тутарма килĕшрĕм те – уссинех курмарăм. Икĕ эрне каялла аптăрарăм, температурăпа выртрăм. Мĕн пулчĕ – пĕлместĕп.

Лидия ЛАЗАРЕВА, 74 çулта:

– Кашни çулах прививка тутаратăп, нихăш çул та юлман. Усси пурах, чир

ÇИВĔЧ ЫЙТУ

«Çыртакан» хаксем

Юлашки вăхăтра хаксем ÿссе кайни – çынсене чи калаçтаракан ыйтусенчен пĕри. Эмелсем тĕлĕшпе пушшех пăшăрханать халăх: тем тесен те, чирлисем вĕсемсĕр пурăнаймасть-çке. Пĕлтĕрхипе танлаштарсан пурнăçшăн уйрăмах кирлисен йышне кĕрекеннисем /вырăсла вĕсене ЖНВЛП тесе палăртаççĕ, 2015 çулта çак списокра – 567 ят/ 50 тенкĕрен йÿнĕрех-хисен хакĕ пушшех ÿсни паллă. Ятарлă списока кĕменнисенчен, халăх ытларах туянаканнисен-чен Цитромон П тата Циннаризин уйрăмах хакланнă.

ЧР сывлăх министрĕ Алла Самойлова каланă тăрăх, ведомствăра хальхи вăхăтра тухтăрсем валли чирлисене сыватма сĕнÿсем хатĕрлеççĕ иккен. Вĕсемпе килĕшÿллĕн шурă халатлисен пациентсене малашне хамăр çĕршывра туса кăларнă эмелсене çырса памалла.

Пурнăçшăн уйрăмах кирлĕ эмелсен списокне хатĕрленине çырса пĕлтернĕччĕ. Çак йĕркене пурнăçа кĕртес тĕллевпе фармацевтсемпе те анлăн ĕçлеме палăртаççĕ. Аптекăсенче халăха чи малтанах ют çĕршывран килнĕ хаклă эмелсене мар, хамăрăннисене, самай йÿнĕреххисене, сĕнеççĕ.

Февралĕн 10-мĕшĕччен «Фармация» аптекăсенче пурнăçшăн уйрăмах кирлисен витринисене тумаллине асăрхаттарнăччĕ. Малашне ытти аптекăсенче те çак йĕркене пăхăнмалла. Хушу епле пурнăçланнине хамăр куçпа курса ĕненес килнипе çула тухрăмăр. «Фармацийăра» кун пек витрина, чăн та, пур. Ыттисенче хальлĕхе çукчĕ-ха. Асăннă списокри эмелсен хакне патшалăх йĕркелесе-сăнаса тăнине палăртмалла. Вĕсем хальлĕхе палăртнă виçерен иртмен имĕш. Хакланни вара эмел тăвакан чĕр таварпа тÿррĕн çыхăннă. Раççей Сывлăх министерстви пĕлтернĕ тăрăх, хамăр çĕршывра та эмелсен 90 процентне ют çĕршывран кÿрсе килекен чĕртавартан хатĕрлеççĕ. Çавăнпах хакланнă та. Чи кирлисен йышне кĕменнисен хакне вара туса кăларакан хăй палăртать.

Унсăр пуçне ведомство ют çĕршывра кăларнă эмелсен спискне поликлиникăсене, аптекăсене, тухтăрсемпе çынсем патне çитерме палăртать. Апла-и, капла-и, аптекăсенчи витринăсене хальлĕхе илемлĕ хуплашкаллă импорт тавар кăна илемлетет-ха. Çакна кашниех куратпăр.

Лару-тăрăва тĕрлĕ тытăмри аптекăна кĕрсе тĕрĕслерĕм. Министр çынсене чи малтан хамăр çĕршывра кăларнă эмелсене сĕнме ыйтнине пурте пурнăçланă пек туйăнчĕ. Малараx пĕр-пĕр эмел ыйтсан тÿрех хаклине сĕнетчĕç, хальхинче йÿнĕреххине асăнчĕç. Правительствăра иртнĕ канашлусенчен пĕринче Алла Самойлова тĕслĕх вырăнне ыттисене Омепразол хакне илсе кăтартнăччĕ. Хамăр патра кăларни – 30 тенкĕ, ют çĕршывран илсе килни – 200 тенкĕ, «Омез» ятли вуçех те 300 тенкĕпе танлашнине каланăччĕ. Куратăр ĕнтĕ: уйрăмлăхĕ пурах. Сывлăх министрне ĕненес пулсан, витĕмĕ, пахалăхĕ пурин те – пĕрешкелех. Эппин, перекетлеме май пурах.

Аптекăсенче шăпах çак препарат хакĕпе кăсăклантăм та. Пур çĕрте те: 68, 63 е 70 ытларах тенкĕпе сĕнчĕç. Эмелсене ыттисенчен йÿнĕрех хакпа сутнине ĕнентерекен вывеска çакнă пĕр аптекăра çеç 53 тенкĕпе сĕнчĕç ăна. Сывлăх министрĕ Алла Владимировна асăннă 30 тенкĕлĕххине кăна ниепле те тупаймарăм. Телее, «Фармация» тытăмĕнчи аптекăна кĕтĕм те пурнăçшăн уйрăмах кирлисен йышĕнче тинех 29 тенкĕпе асăрхарăм ăна. Юнашарах – 63 тенкĕлĕххи.

– Иккĕшĕ те хамăрăнах-и? – кăсăклантăм фармацевтран.

– Хамăрăнах, – пулчĕ хурав.

– Мĕншĕн хакĕсем тĕрлĕрен?

– Туса кăлараканĕсем расна.

– Пахалăхĕпе, витĕмĕпе епле?

– Пĕрешкелех.

Эппин, хамăрăнне туяннă чухне те асăрханмалла. Çакна та сăнарăм: ятарлă витрина çинче ют çĕршывра кăларнă Мезим /77 тенкĕ/ та пур. Çав вăхăтрах çак эмелĕн хамăр патра кăларнă варианчĕ Панкреатин /41 тенкĕ/ та пур иккен. Анчах пĕр аптекăра ку эмеле ыйтсан хамăрăнни пирки пĕр сăмах та чĕнмерĕç. Эпĕ кăсăклансан çеç:

– Ун пекки пур, анчах дози пĕчĕкрех. Чирлĕ çынна кирлĕ виçе таран 3-4 тÿме ĕçмелле. Ют çĕршывринче çак доза – пĕррере. Ĕçме меллĕрех. Эмел тÿмин шутне илсен те хакĕ пĕрешкелех тухать, – ăнлантарчĕ шурă халатлă пике.

Сăмахăма аптекăсемпе эмелсем пирки пуçарнă май пĕр истори аса килчĕ. Тимлĕхе çухатмалла маррине вĕрентĕ вăл. Тухтăр патĕнчен тухсан вăл çырса панă рецептпа аптекăна кĕтĕм. Хамăрăннисенех палăртнăччĕ шурă халатли. Халĕччен ку эмелсене туянса курманнипех вĕсем мĕн хак тăнине чухлаймарăм. Фармацевт мĕн чухлĕ тÿлемеллине каласан та укçана пĕр шухăшсăр кăларса хутăм. Киле çитсен çеç çырса панă эмелсенчен пĕрне хĕрарăм хамăрăнне мар, ют çĕршывра кăларнăскерне тыттарса янине асăрхарăм. Пĕлĕшĕм кайран ăна ман пек 147 тенкĕпе мар, 20 тенкĕпех туянма май пуррине пĕлтерчĕ. Ах, анчах! Эмеле вара каялла йышăнмаççĕ. Пуринчен ытла аптекăра ĕçлекенĕн чунсăрлăхĕ тарăхтарчĕ. «Хамăр патра кăларни çук. Урăххине сĕнетĕп. Кирлĕ-и?» – тесе ыйтма пултарнă-çке вăл. Кÿренÿ капланнипех вăл аптекăна текех çÿреместĕп.

Çакна та каласа хăварас килет. Аптекăсем тăрăх çÿренĕ май ача валли вар-хырăм эмелĕ шырарăм. Ку калаçу хускатмалли сăлтав та пулчĕ-ха. Кашниех тĕрлĕ эмел сĕнчĕ, пурте шăпах вăл витĕмлĕ пуласса, пулăшасса шантарса калаçрĕ. Хăшĕ-пĕри тÿрех хаклине сĕнчĕ, пĕри çеç 147 тенкĕлĕххи пулăшасса палăртрĕ. Хаксем çыртмаллипех çыртаççĕ çав! Ултăçичĕ аптекăран иккĕшĕнче çеç пĕр эмелех сĕнчĕç. Мĕн каласшăн пултăм-ха: хăть те мĕнле чире сипличчен те малтан тухтăрпа канашлăр. Çырса панă эмелĕн витĕмĕ пирки лайăх ыйтса пĕлĕр. Каярахпа вара унăн хакне тĕрлĕ аптекăра тишкерĕр. Çав вăхăтрах хамăр патра кăларнипе кăсăкланма ан манăр.

Татьяна НАУМОВА.

лесен те çăмăлрах иртет. Хам та сыхланма тăрăшатăп. Хĕлле сĕтел çинчен лимон, суханпа ыхра, шăнтнă тĕрлĕ çырла, йÿçĕтнĕ купăста татăлмасть.

Надежда ФЕДОРОВА, 35 çулта:

– Кăçалхи грипп вирусĕ хăрушă пуласшине илтсе ачана прививка тутарма килĕшрĕм. Халиччен кунашкалли пулман: прививка хыççăн пĕр вĕçĕм чирлеме пуçларăмăр. Декабрьте вунă кун шкула каяймарăмăр. Халь акă татах килте ларатпăр. Температура 4 кунран аран чакрĕ. Пуçĕ ыратнипе аптăрать.

Валентина САВЕЛЬЕВА, 63 çулта:

– Ĕçрен ниçта тухаймасни пирки больницăна çитсе килме те вăхăт пулмарĕ. Ноябрь вĕçĕнче çеç кайрăм та – вакцина пĕтнĕччĕ. Чирлес марччĕ кăна. Малтанхи çулсенче прививка тутарнăччĕ. Усси пурах, чир пит çыпăçса нушалантарманччĕ.

Светлана, 37 çулта:

– Шкулта ĕçленĕ вăхăтра пур вĕрентекене те грипран прививка турĕç. Пурпĕрех хытă чирлерĕм. Тепĕр çулхине учительсенчен çурри хирĕç пулчĕ. Çакăн хыççăн хама та, ачасене те грипран прививка тутарман.

Николай ПЕТРОВ, 61 çулта:

– Юлашки хут грипран прививка 10 çул каялла тутарнăччĕ. Халĕ кирлех мар пулĕ тетĕп.

САМАХ ПАРĂР-ХА

Йăхне пĕлмен Йăван пулас марччĕ

Татьяна НАУМОВА

Командировкăсене час-часах çÿренĕ май тĕрлĕ çынпа курса калаçма тивет. Пĕрисем патĕнчен хавхаланса, хăпартланса таврăнатăн. Епле пултаруллă та хастар вĕсем! Тĕлĕнсе пĕтерейместĕн. Ĕçре те, килте те ĕлкĕреççĕ, таста та çитеççĕ, темĕн те пĕлеççĕ. Ватăлма та, кулянса ларма та вăхăт çук маттурсен. Теприсем шалт! тĕлĕнтереççĕ. Çук-çук, кахаллипе, тирпейсĕррипе мар – чунĕсем нишленнипе: йăх-несĕлĕн кун-çулĕпе пачах кăсăкланманнипе, асатте-асаннене хисепле хуманнипе...

Чăваш ĕмĕрех тăванĕсене çичĕ сыпăк таран пĕлсе тăнă теççĕ. Ку йăлана тытса пыракансем халĕ те пур. Йăх тымарĕн йывăçĕсене ÿкерекенсем, çак мула ачисене, мăнукĕсене паракан-вĕрентекен те чылай. Несĕлсене манас мар, асра тытас тесе ячĕсене хут-пусма çине ÿкерес-тĕрлес пулăм та модăра паян. Çав вăхăтрах тăвансене виçĕ сыпăк таран та пĕлменнисем пур-çке. Шăпах вĕсем – йăхне пĕлмен Йăвансем – пирки сăмах пуçарас килет.

Нумаях пулмасть пĕр ватă па тĕл пултăм. Çулне кура чылайăшне манма ĕлкĕрнĕ вăл. Ăнланмалла ĕнтĕ: вăрçă, выçă... Темле терт-нуша та курма тивнĕ вăрăм ĕмĕрлĕскерĕн. Çулсем иртнĕ май чирĕ те çыпăçать. Çавăнпах курни-тÿснине тĕппипех каласа кăтартаймарĕ вăл. Урăххи шухăша ярать: ывăлĕ ашшĕпе амăшĕн ячĕсĕр пуçне йăхĕнчен урăх никама та аса илеймерĕ. Кукамăшĕн ятне те ватă кинемейрен ыйтрĕ. Амăшĕн ытти тăванне те ятран асăнаймарĕ. Чылай çул каяллах вилнĕ ашшĕ çинчен ыйтмарăм та. Унăн тăванĕсене те пĕлместех-тĕр. «Анне маларах каласа паратчĕ-ха, ун чухне астуса юлма тăрăшман. Халĕ чылайăшĕ манăçрĕ», – тÿрре тухасшăн пулчĕ пенси çулне çитнĕ ывăлĕ. Кăштах аванмарланчĕ пулинех. Анчах ман умра намăсланнинче мĕн усси? Çитĕнекен ăрăвне, ачисемпе мăнукĕсене несĕлĕсем пирки мĕн каласа кăтартĕ вăл?

Йăхне пĕлмен Йăвансем татах та пур. Тĕрлĕ ялта пĕрре мар тĕл пулнă вĕсене. Амăшĕн кун-çулне пĕлмен хĕрарăмпа пĕрремĕш хутчен курнăçни асăмран тухас çук: çывăх çыннин миçе пĕртăван ÿснине те хуравлаймарĕ вăл. Кинеми вара – вăрçă ветеранĕ. Ăна хисеплемелле пек, анчах унăн медалĕсене... сутса янă. Пĕртен-пĕр мăнукĕ. Амăшĕ ăна тытса чарма, орден-медаль кукамăшĕн тысĕ, хисепĕ иккенне ăнлантарма пултарнă-и? Паллах. Ывăлĕ асли каланине хăлхине те чикмест тĕк, эппин, воспитани хавшак. Амăшĕн те, ывăлĕн те ветерана хисеплеме пĕлмелле пек... Медальсем те ахальлисем марччĕ кинемин: Жуков орденĕ, II степень Тăван çĕршыв вăрçин орденĕ, «1941-1945 çулсенчи Тăван çĕршывăн Аслă вăрçинче Германие çĕнтернĕшĕн» медаль, «Японие çĕнтернĕшĕн» медаль, тĕрлĕ çулти юбилей медалĕ – нумай наградăна тивĕçнĕ Настук кинеми. Паллах, пĕри те çăмăллăн лекмен. Ÿсекен ăру çак орден-медаль хакне чухламасть çав. Çавăнпах ăна тирпейлĕн упрама та ăнтăлмасть. Асăннă наградăсене пĕрне те куçпа курайманăм ун чухне. Орден-медаль удостоверенийĕсем çеç тăрса юлнăччĕ.

Хулан тĕрлĕ кĕтесĕнче ылтăн, кĕмĕл, кивĕ укçа, медаль пуçтаракан çынсем пур. Тĕп пасарта та кун йышшисем чылайăн тăраççĕ. Медальсене мĕн хакпа йышăннине пĕлес килнĕрен пырса кăсăкланма шухăш тытрăм. Паллах, журналиста кун пирки тÿррĕн никам та каламĕ. Çавăнпах «сутмалли пур» тесе суеçтертĕм. Таварне курмасăр хакĕ пирки чылайăшĕ калаçмарĕ. Пĕри çеç ун-кун пăхкаларĕ те /темрен шикленчĕ-ши, кун пек сутăва вăрттăн тумалла-шим?/ пĕр-икĕ цифра каларĕ. Хăшĕпĕри 500-600 тенкĕ çеç иккен, теприсем 15 пин тенкĕпе танлашаççĕ. Орден-медале пахаламасăр калама çук иккен. Йăтса пыракансен сайра хутра та пулин тупăнаççĕ иккен тата.

Укçа нихăçан та çитмест. Медаль сутнипе те пуйăмăн. Астăвăм, тем тесен те, пахарах. Халĕ хăй кукамăшне панă хватерте пурăннине шута илсен çамрăкăн ватта пушшех хисеплемелле пек туйăнать те...

Нумаях пулмасть Ленинград блокадинче пурăннă хĕрарăмсемпе калаçма тÿр килнĕччĕ. Тĕлпулăва Шупашкарти тĕрлĕ шкулта вĕренекенсем килнĕччĕ. Тĕрĕссипе, тăшман çавăрса илнĕ хулара çынсем мĕнле пурăннине истори кĕнекисенчен, кинофильмсенчен çеç пĕлнĕ ку таранчен. Анчах çак пулăмсене хăйсен куçĕпе курнă-туйнăскерсем каласа кăтартни пачах урăхла иккен, расна туйăм хăварать. Выçă пурăннисене итленĕ май кĕлетке тăрăх сивĕ чупать, урамрах тÿне-тÿне кайнисене, пурне те пĕр шăтăка ывăтнисене илтсен куççуль шăпăртатать... Паллах, истории пĕлтерĕшлĕ пулăмсене хăйсем чăтса иртернĕ çынсемпе курса калаçни паха. Астăвăм та витĕмлĕрех кун пек. Уйрăм çынсен кун-çулĕ шăпах çĕршыв историйĕ-çке. Çавăнпах несĕлсем, мăн асаттеасанне, кукамай-кукаçи пирки манас марччĕ. Йăх йывăçĕ пирки те хакласчĕ, упрасчĕ, туратсене çырса хăварасчĕ.

«ЙĔЛТĔР ЙĔРĔ»

Стартра – ватти те, вĕтти те

Иртнĕ вырсарникун «Раççей йĕлтĕр йĕрĕ» халăха черетлĕ 33-мĕш хутчен йыхравларĕ. Хĕллехи спорт мероприятийĕсенчен чи анлисене çĕршывăн 70 ытла субъектĕнче старт илет. Çур миллиона яхăн çын хутшăнать унта. Пирĕн республикăра ăна 2005 çултанпа йĕркелеççĕ. «Шупашкар: 500 çул» культурăпа кану паркĕнче тĕп старта 13 пин çын тухрĕ. Çак кун кашни районпа хуларах пĕтĕмпе 51 пин çын ытла йĕлтĕр сырчĕ.

Шупашкарти культурăпа кану паркне пухăннисене малтанах Чăваш Ен Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев, ЧР физкультурăпа спорт министрĕ Сергей Мельников, Шупашкар хулин мэрĕ Леонид Черкесов, ăмăртăвăн тĕп судьи, çамрăксен хушшинче биатлон енĕпе тĕнче тата Европа чемпионĕ Павел Магазеев саламларĕç.

– «Раççей йĕлтĕр йĕрĕ» сывă пурнăç йĕркине кăмăллакансене пухать. Кăçал ăна Олимп вăййи иртнĕренпе çулталăк çитнине халалларăмăр. Килти Олимпиада кашни çынна спортпа туслă пулма хавхалантарчĕ. Физкультурăпа çывăх çын сывлăхлă çеç мар, вăйлă та, хăватлă та, – терĕ Михаил Васильевич. Çак кун вĕсем мăшăрĕпе иккĕшĕ те йĕлтĕр çине тăчĕç.

Салам сăмахĕсем хыççăн шкул çулне çитмен йĕлтĕрçĕсем старт илчĕç. 500 метра чупрĕç вĕсем. Кĕçĕннисем хыççăн VIP-чупу пулчĕ. 2015 метра ЧР министрсен кабинечĕн членĕсем, Патшалăх Канашĕн депутачĕсем, тĕрлĕ предприятипе организаци ертÿçисем хыçа хăварчĕç.

Ун хыççăн ватти-вĕтти 2 километрлă дистанцие парăнтарчĕ. Нумай çăна «Нацисен кросĕнче» те курма тивет. Йăлана кĕнĕ тейĕн, ăмăртăва хутшăнакан чи опытлă, чи аслă хастарсем – 85-ри Миранда Кольцовăпа 82-ри Леонид Никифоров. «Йĕлтĕр йĕрне» хутшăнакансемшĕн те, пирĕн хаçат вулаканĕсемшĕн те 82-ри Вера Орлова та ют мар. Вăл ăмăртăва çулсерен чăваш тумĕпе тухать. Спорт ветеранĕ, 69-ти Валерий Гаврилов та ăмăртăва 2005 çултанпа пĕр сиктермесĕр çÿрет. Кĕркунне «Нацисен кросĕнче» «Спортпа туслă çемье» номинацире палăрнă Васильевсем те кунтахчĕ. Вĕсен хĕрĕ Анна ун чухне чупакансенчен чи кĕçĕнни пулнăччĕ /çулталăк та пĕр уйăхраччĕ/.

– Асли Ульяна старта тухать акă. Шел, паян кĕçĕннине илсе тухаймарăмăр. Чирлерĕ. Ытти чухне пĕчĕк йĕлтĕрпе вăл та пирĕнпе пĕрлех ярăнать, – терĕ çемье пуçĕ Олег.

Хальхинче вара «Чи çамрăк йĕлтĕрçĕ» ята икĕ çулти Стефания Юрьевăпа çулталăк та тăхăр уйăхри Матвей Игонин тивĕçрĕç.

– Пирĕн девиз: «Çĕнтерни мар, хутшăнни паха», – терĕ Игорь ашшĕ Евгений.

Кĕçĕннисен йышĕнче ачасем татах та пурччĕ. Вĕсенчен пĕри – Ярослав Исаев. Çулталăк та сакăр уйăхрискер кукамăшĕпе амăшĕ çавăтнă май йăл кулса çеç пычĕ. Пĕчĕкскерне йĕлтĕрпе ярăнма килĕшет пулинех.

– Спортпа çемйипех туслă эпир. Çамрăк чухне те ÿркенсе тăман, час-часах ярăнма тухаттăмăр. «Йĕлтĕр йĕрне» вунă çул çÿретĕп ĕнтĕ. Ытти спартакиадăсене те хутшăнатпăр. Икĕ хĕрĕм те спортпа туслă, 5 çултанах спорт гимнастикин секцине çÿренĕ вĕсем. Асли кандидата çитрĕ, кĕçĕнни Ирина тĕнче класлă спорт мастерĕ. Тĕрлĕ ăмăртва, чемпионатсене хутшăнать, кубоксем те сахал мар. Ставрополь тăрăхĕн акробачĕпе пĕрлешрĕç, ку ĕнтĕ хăнана килнĕ мăнукăм – Ярослав, – терĕ пĕчĕк маттурăн кукамăшĕ Галина Михайловна. – Вăл та спортпа туслă. Ашшĕпе сикет, кучи-мачи тăвать.

ÇĔНĔЛĔХ

Ташă каçне – конькипе

Ĕнер çеç пулса иртнĕ пекчĕ, анчах та Хĕллехи Олимпиада уçăлнăранпа çулталăк иртрĕ. Çавăнтанпах Сочи пирĕн çĕршывшăн уйрăммăн палăрсa юлать, чĕресенче ĕмĕрлĕх сыпăнать. Раççей чи вăйлă çĕршыв иккенне тепĕр хут çирĕплетрĕ спорт уявĕ. Пирĕн Олимп чемпионĕсем 33 медаль çĕнсе илсе пĕтĕмĕшле рейтингра чи маттуррисем пулчĕç. Паралимпиадăна хутшăнакансем те вĕсенчен юлмарĕç.

Сочире иртнĕ XXII Олимпиадăна халалласа канмалли кунсенче çĕршывĕпех Хĕллехи спортăн уявне ирттерчĕç. Малашне ăна çулсеренех паллă тăвăпăр. Вăл çамрăксене спортпа туслашма хавхалантарасса, кашнинех йĕлтĕр çине тăма, коньки сырма хăпартлантарасса шанаççĕ пуçаруçăсем. Уяв Чăваш Енре те сумлăн иртрĕ.

Шăматкун тĕп хулари «Олимпийский» стадион уявăн тĕп центрĕ пулса тăчĕ темелле. Олимпиадăна хăйсен кусĕпе курнисене, унăн историйĕнче çырăнса юлакансене пуçтарчĕ вăл. Вĕсен йышĕнче спорт судьисем, волонтерсем, факел йăтакансем, фанатсем... Чăваш Ен представителĕсем ку таранччен нихăш Олимпиадăна та кун пек пысăк йышпа хутшăнманнине те палăртмалла. Республика чысне ку шайра хÿтĕлекенсем чылай çул пулман, пĕлтĕр вара старта Елена Муратова могулистка тухрĕ. Биатлон трассине ыттисемпе пĕрле спортăн тĕнче класлă мастерĕ, республикăри хĕллехи спорт тĕсĕсен центрĕн тренерĕ Денис Салдимиров та тĕрĕслесе тăчĕ. Паралимп йĕлтĕрçисен судьисен йышĕнчен 10-шĕ – Чăваш Ен представителĕсем. Сочие республикăран волонтерсен, поварсен, официантсен тата ытти специалистсен пысăк йышĕ кайрĕ.

Олимпиада историйĕнче çырăнса юлнисен йышĕнче – талисмансенчен пĕрин, Мулкачăн, авторĕ Тăвай хĕрĕ Сильвия Петрова та пур. Вăйăсем пуçланиччен Олимп çуламĕ çĕршывĕпех çавраннине те аса илмелле. Шупашкарта та ăна чыслăн кĕтсе илчĕç. Ăна йăтса чупма 163 çын тивĕçрĕ. Шăматкун стадиона пухăннисен йышĕнче çак эстафетăна хутшăннă çăлтăрсем те пулчĕç. Паян тесен паян алла факел тытса пĕлекен маршрутпа тепĕр хутчен чупса тухма хатĕррине пĕлтерчĕç вĕсем.

Хĕллехи спорт тĕсĕсен уявне ЧР физкультурăпа спорт министрĕ Сергей Мельников, Чăваш Енри Олимп канашĕн ертÿçи Анатолий Николаев, Олимп чемпионки Елена Николаева хутшăнчĕç.

Малтанах çамрăк спортсменсем куракансене хăйсен пултарулăхĕпе паллаштарчĕç: пăр çинче эрешлесе ярăнчĕç, кăçал кăна уçăлнă шорт-трек секцийĕн хастарĕсем те тухрĕç пăр çине, хоккейçăсем шайба хăваларĕç. Уявăн иккĕмĕш пайĕнче пурте коньки сырса стадион тавра ярăнчĕç. Тĕп хуламăрти мĕнпур халăха диджей пăр çинчи дискотекăна йыхравларĕ. Ара, мероприятие те малтанах çакăн пек ятпа палăртнăччĕ. Фейерверк та çынсен кăмăлне уçрĕ, чуна чăннипех те уяв кăмăлĕ кÿчĕ, коньки сырса ташă каçне тухнисен туйăмне пушшех хăпартлантарчĕ.

МАТТУРСЕМ!

Аслă çултисем ăмăртрĕç

Сывă пурнăç йĕркине кăмăллакансем кĕçнерникун пенсионерсен хĕллехи спартакиадине пухăнчĕç. Шупашкарти халăха социаллă пулăшу паракан комплекслă центр йĕркеленĕскере унăн уйрăмĕсене çÿрекенсем хутшăнчĕç. Хуламăрăн виçĕ районĕнчи хастарсем, «21 ĕмĕрти асаннесемпе асаттесем», «Олимпиецсем» тата «Хĕвел» ушкăнсем йĕркелесе тупăшрĕç. Ăмăртăвăн чи асра юлмалли саманчĕ çуна çине ларса канат туртни пулчĕ-тĕр. Тÿресем конкурссене пĕтĕмлетсе Калинин районĕнчи ватăсем чи хастаррисем тесе палăртрĕç. «Олимпиецсен» ятне ямарĕç, куçса çÿрекен кубока тивĕçрĕç.

Ватăсен хĕллехи пĕрремĕш спартакиадине хутшăннисене ЧР сывлăх сыхлавĕн министрĕн çумĕ Галина Германова саламларĕ. Ăна малашне те ирттерме палăртаççĕ.

Социаллă ĕçченсем ватлăх енне сулăннисен пурнăçне интереслĕрех йĕркелессишĕн тăрăшаççĕ. Тĕп тĕллевсенчен пĕри – кукаçисемпе кукамайсене спортпа, сывă пурнăç йĕркипе туслаштарасси. Хулари кашни центра куллен çĕршер çын килет иккен.

Ал ăсталăхне те аталантараççĕ кунта.

Йĕркеленĕ 5 хора 90 яхăн çын çÿрет.

– Юлашки вăхăтра хĕрарăмсемпе пĕрлех арçынсен те килтелараc килменни палăрать. Çын çине тухас кăмăлĕ пысăкланать. Ватăсем хастар, пултарулă, маттур пулма тăрăшаççĕ, – каласа кăтартать центр ертÿçи Ренада Федорова. – Нумаях пулмасть ватăсен хушшинче ыйтăм ирттертĕмĕр. Вĕсен тата мĕнпе аппаланас, мĕн çĕннине пĕлес килнипе кăсăклантăмăр. 50 ытла проценчĕ ют чĕлхе вĕренес туртăм пуррине систерчĕ. Акăлчанпа нимĕç чĕлхисене шĕкĕлчесшĕн вĕсем. Çак çĕнĕлĕхсене пурнăça кĕртме волонтерсемпе тачă çыхăну йĕркелесшĕн. Чылайăшĕ ĕлĕкхи тата хальхи ташăсене вĕренес кăмăлĕ пуррине пĕлтернĕ. Кунта та хĕр-упраçпа яш-кĕрĕме явăçтармалла.

Пархатарлă тĕллевĕсене пурнăça кĕртме ырă сунатпăр. Асаннесем ют чĕлхепе калаçма тытăнсан çитсе те курăпăр-ха.

Страницăна Татьяна НАУМОВА хатĕрленĕ. Автор сăнÿкерчĕкĕсем.

ШАНĂÇА ÇУХАТМАННИСЕМ

Алексей АЛЬФОНС: «Хушаматран кулнăшăн кӳренместĕп»

/Вĕçĕ. Пуçламăшĕ 1-мĕш стр./

Ĕлĕкрех пирĕн килте ачасем, манран маларах çуралнисем, вилсе пынă. Эпĕ çут тĕнчене пиллĕкмĕш килнĕ. Çавăнпах, вилĕме улталас тесе, Альфонс хушаматпа çӳреме пуçланă та эпир. Ман хыççăнхисем Зойăпа Мария та чип-чиперех çитĕнчĕç", – каласа кăтартать Алексей Егорович.

Унăн ашшĕ вăрманта йывăр ĕçлесех çут тĕнчерен вăхăтсăр уйрăлнă. Пуйăс çине тиесе ямашкăн килти хура лашипе пĕренесем сĕтĕрнĕ вăл. Катка-пичке ăсталанă. Тата йывăç япалана эрешлеме пĕлнипе ыттисенчен уйрăлса тăнă Егор Васильевич. Сĕтел-пукана тĕрленĕ майлах илемлетнĕ. Ĕçе юратнăшăнах хисепленĕ ăна ял-йыш.

Вакун çинче те, пуйăс айĕнче те...

Алексей 7 çултах ашшĕсĕр юлнă. Пĕчĕклех ӳкерес ăсталăх уçăлнă унра. "Малтан хут та, кăранташ та пулман. Чăлан хăми, çын хапхи çине ӳкереттĕм. Кайран ĕлĕкхи сăнӳкерчĕксене хут çине куçарма пуçларăм. Çынсене лайăхах паллама пулатчĕ. Мана валли ĕç тупăнсах тăни те хăват хушнă. Çитменнине тата алла укçа кĕретчĕ. "Турă пысăк пултарулăх панă сана", – мухтатчĕ ял халăхĕ.

Картина сутма Хусана пуйăспа каяттăм. Укçа перекетлес тесе вакун тăррине те хăпарса ларнă, пуйăс айĕнчи ещĕке те кĕрсе выртнă", – пытармасть вăл. Шухă пулнă, ӳксе юласран та хăраман.

Пĕрре çапла картинисене йăтса вакунах кĕрсе вырнаçнă Тăвай районĕнчи Çĕнĕ Пуянкасси ачи. Унăн ĕçĕсене шурă сухаллă ватă çын тӳрех асăрханă. "Хăвах ӳкертĕн-и?" – калаçу пуçарнă хайхискер. Алексей Альфонс сăпайлă та лăпкă çав арçын пачăшкă пулнине тӳрех тĕшмĕртеймен. Вăл ачана чиркĕве чĕннĕ, турăшсене юсаса çĕнетнĕшĕн лайăх тӳлеме шантарнă. 7-мĕш класс вĕренекенĕ хальччен пурнăçламан ĕçе çуркуннехи каникулта хаваспах пуçăннă. Çакăншăн 50 тенкĕ панă ăна. Ун чухне вăй питти çын уйăх тар тăкнă çав укçашăн. "Эпĕ чиркӳрех выртса тăнă. Мана хĕрарăмсем апат пĕçерсе çитеретчĕç", – хăйне ăшшăн йышăннине палăртать Алексей Альфонс.

Кил хуçи вырăнне юлнă арçын ача çемье тĕрекĕ пулнă тесен те йăнăшмăп. Хусанта çавнашкалах ыхра, сухан, çĕрулми сутнă вăл. Укçа-тенкĕ хутпа сăрă кăна мар, пулăпа батон илмелĕх те çитнĕ. Пур кучченеçе те килте çимен, унпа каллех çемье бюджетне пысăклатнă.

Хусанта сутă тăвакан ачасене пĕррехинче йĕрке хуралçисем тытса кайнă. Юлташĕпе иккĕшне вăхăтлăх интерната вырнаçтарнă. Лайăх вĕрентнĕ, тутлă çитернĕ унта чăваш ачисене. Эрнерен тин шыраса тупнă вĕсене тăванĕсем. Каялла таврăнсан хăйсен çул çӳревĕ çинчен ачасем тантăшĕсене тĕпĕ-йĕрĕпе каласа кăтартнă.

Халăхпа пĕрле

Алексей Егорович тăван шкулта рисовани, черчени вĕрентнĕ. Ачасене тарăнрах пĕлӳ пама ялтах мастерской уçма шухăш тытнă вăл. Ăнлантăр ĕнтĕ, ку арçын айккинчен пулăшу кĕтсе ларакансен йышĕнчен мар. Тытнă та хыр пĕренисем, чус хăма хатĕрлеме пуçланă хайхискер. Часах ĕмĕтне пурнăçа кĕртнĕ. Хăйĕн укçипех этюдниксем, сăрăсем туяннă.

Вăл пулăшнипе çав тăрăхри ачасенчен нумайăшĕ ӳнерçĕ çулне суйласа илнĕ. Алексей Альфонсăн тăван тĕпренчĕкĕсене те куçнă çак пултарулăх.

Юрра-ташша кăмăллаканскер ялти культура çуртĕнче те тăрăшнă. Спектакльсем, концертсем хатĕрленĕ. Вырăнти артистсем лашапах юнашар ялсене çитнĕ. Чăваш туйĕпе район çыннисене кăна мар, республика халăхне те тĕлĕнтернĕ вĕсем. "Туй пуçĕн сăмахĕсене хам шухăшласа çыртăм", – тет Алексей Егорович. Халĕ те пĕр йĕрки те манăçман. "Сывă пултăр юрату!" – эпĕ те вĕçне ас туса юлтăм.

Шалкăм çапсан

Инкек куçа курăнса килмест теççĕ. 1996 çулхи çуркунне качака валли турат касма йăмра çине хăпарса кайнă вăл. Шăпах çав кун унăн пурнăçĕ тĕпрен улшăннă. Хайхискер шăн çĕр çине хытах ӳкнĕ. Кăкăр шăмми, пуçĕ суранланнă. Шалкăм çапнăскер больницăра 9 талăк хускалмасăр, тăнсăр выртнă.

Ура çине тăма хал çитерсен Мускав тухтăрĕсенчен те пулăшу ыйтнă арçын. Хăй каланă тăрăх, вĕсем пурнăç тăршшĕпех ытларах хускану тума сĕннĕ.

Пĕчĕкренех спортпа туслăскерĕн кашни кун зарядкăран пуçланать. Çамрăк чухне район, республика ăмăртăвĕсенче те палăрнă вăл.

Киленĕç

Алексей Альфонс – йăпанăç тупма пĕлекен çын. Пушă вăхăтра акт залĕнче пианино каласа ĕлĕкхи чăваш юррисене шăрантарать. Итлеме кăмăллă. Каллех аваллăх сăнарланса тухать.

Калаçса тăранма çук Алексей Егоровичпа. Аса илĕвĕнче ăçта кăна çитсе килмерĕ-ши вăл? Çав вăхăтрах художник тăван тăрăхшăн тунсăхланине туйса илтĕм. Унта, паллах, кашни кĕтес çывăх.

"Пурнăçăм çапла çаврăнса килнĕшĕн пĕрре те хурланмастăп. Кунта мана лайăх пăхаççĕ", – терĕ Алексей Альфонс.

Сывпуллашнă чухне ырлăх-сывлăх сунса пĕр ывăç канфетпа хăналарĕ мана художник. Нихăçан та ямăттине хапсăнман Алексей Альфонс. Пачах тепĕр май, мĕн пуррине ыттисемпе пайлама хатĕр вăл.

Çитмĕл саккăр тултараканскер татах ӳкересшĕн, конкурссене хутшăнасшăн, хăйĕн сассипе куракана тыткăнласшăн... Унпа калаçнă май юрату пĕлтерĕшĕ тавра та сăмах хускатрăм. Пурнăç тутимасине ас тивнĕ çыннăн шухăшĕпе, çак туйăм тĕнче илемĕпе киленме май парать. Тĕлĕнтерет те, илĕртет те, çунатлантарать те вăл. "Ăшри юратăва пĕр самантлăха та сӳнтерме юрамасть", – пĕтĕмлетрĕ Алексей Егорович.

Унăн пӳлĕмĕнче турăш кĕтесĕ пур. "Маншăн Турă – вĕçĕ-хĕррисĕр тĕнче. Çăлтăрсене те, уйăха та, хĕвеле те, çынсене те унăн пайĕ пек йышăнатăп", – ăнлантарать арçын.

Кичемленме вăхăт та çук унăн. "Мана хĕрарăмсем пĕрле пурăнма та сĕнеççĕ. Эпĕ хам килĕшместĕп. Капла мана ĕçлеме меллĕрех. Ӳкерессi чир майлах вĕт", – хушăран кулса та илет вăл.

Марина ТУМАЛАНОВА.

ХӲТЛĔХ

Ашшĕн çуначĕ айĕнче

Мĕнле кăна амăшĕ çук-ши çак тĕнчере? Пĕрисемшĕн тăван тĕпренчĕкĕсем те ытлашши. Теприсем ют пепкене хăйсен çунатти айне илсе юрату, ăшăлăх парнелеме, ăна телейлĕ тăвассишĕн темĕн те тума хатĕр.

Канаш районĕнчи Уçырмара пурăнакан 16 çулти Саша çак тĕнчене сусăр пулса килнĕ. Ашшĕ Виталий Михайлович каласа кăтартнă тăрăх, ача чирлĕ çураласси пирки хырăмра чухне сăмах та пулман. Анализсем те, УЗИ те пепке 9 уйăх тăршшĕпех йĕркеллех аталаннине кăтартнă. Ача çуралма вăхăт çитсен çамрăк тухтăр пулас амăшне укол тунă, кайран пепкене пуçĕнчен туртса кăларнă-мĕн. Çулталăк хушшинче пĕчĕкскерĕн темиçе операци витĕр те тухма тивнĕ. 2 çулччен вăл выртнă çеç, вăйсăрскер çурăм çинчен хырăм çине те çаврăнайман. Йывăр чире çĕнтерме пĕртте çăмăл мар, анчах та çывăх çыннисем ырринех шаннă. Ача çитĕннĕ май аталанма тытăнни ашшĕ-амăшĕшĕн пысăк савăнăç пулнă. Упаленсе çӳрет паян каччă, сывă мар ал-ури вăйсăртăрах пулин те вырăн е тенкел çине хăй тĕллĕнех хăпарать, сылтăм аллипе хитре çырать, хăй тĕллĕн çиме тăрăшать. Ăс-тăн енчен вара урамра чупакан ытти сывă ачаран нимĕнпе те уйрăлса тăмасть.

Пĕчĕк ачашăн амăшĕнчен хакли тата кам пур-ши? Вăл ялан çумра пулнине, ачаш сăмахсемпе йăпатнине, юратса пуçран шăлнине нимĕн те çитмест. Сусăр пепкешĕн пушшех пĕлтерĕшлĕ çакă. Анчах та ДЦПпа нушаланакан Саша 8 çула çитсен амăшĕ килтен пăрахса кайнă. Канаша ĕçе вырнаçнă çăмăлттай хĕрарăм ачи, упăшки пирки мансах çухалса çӳреме тытăннă. Виталий Михайлович арăмне урăх арçынсемпе çапкаланса çӳренишĕн каçарайман. Сашăна пăхма пĕччен йывăр пулсан та, арăмне вăл текех килне кĕртмен.

Виталий Михайлович мăшăрĕнчен уйрăлсан Маринăна тĕл пулнă. Сакăр çул ĕнтĕ вĕсем пĕр-пĕрне çур сăмахран ăнланса, килĕштерсе пурăнаççĕ.

– Ачашăн вăл тăван амăшĕ вырăнĕнчех, тарăхнипе сасă хăпартнине халиччен илтмен, – каласа кăтартать Сашăн ашшĕ. Арçын ача та хĕрарăма юратса "анне" тесе чĕнет.

Пĕр шухăшлă, çирĕп çемье пирки ĕмĕтленекен икĕ чун пĕрлешсе хитре çурт-йĕр çавăрнă. Пӳрте кĕрсе тĕпелелле иртсен Серафимовсем хитре пурăнма юратни, кил хуçи ылтăн алăллă пулни сисĕнчĕ.

Дистанци мелĕпе

Эпир çитнĕ чухне мĕнпур кĕнекине сĕтел çине купаласа хунă Саша урок пуçланасса кĕтсе ларатчĕ. 4-мĕш класа çитиччен кĕçĕн классен учителĕ Елена Митрофановна киле пырса çӳренĕ. Алли сусăр пулсан та шăрçа пекех çырнă арçын ача ун чухне. Сашăн типтерлĕ тетрачĕсене тĕслĕх вырăнне шкул ачисене те пĕрре май кайса кăтартнă учитель. 5 класран пуçласа Саша Шупашкарти психологипе педагогика тата социаллă пулăшу вĕренӳ учрежденийĕнче дистанци мелĕпе вĕренме тытăннă. Компьютер умне кашни кун хаваспах вырнаçать вăл. Дневникне те уçса кăтартрĕ. Киле панă ĕçсене тĕплĕн, тирпейлĕ çырса пынинченех вăл чăннипех те тарăн пĕлӳ илме тăрăшни палăрать.

Сашăн юратнă предмечĕ – тăван чĕлхе. К.В.Ивановăн "Нарспине", А.С. Пушкинăн "Евгений Онегин" романне юратса вуланă вăл. А.П.Чехов произведенийĕсем те кăсăклă уншăн.

Дипломсемпе хисеп хучĕсем пĕр папкăна та вырнаçмаççĕ. Саша Серафимов – вун-вун конкурс çĕнтерӳçи. Олимпиадăсене те кашни çулах хастар хутшăннишĕн тав хучĕсемпе нумай чысланă. Çемьене те пĕрре мар хисеп хучĕпе хавхалантарнă.

Пĕрре те кичем мар

Пушă вăхăтра Саша шашка-шахмат, домино вылять. Ытти çамрăкпа социаллă сетьре хутшăнать.

Шкул ачисем те хăнана килсе çӳреççĕ ун патне. Калаçма юратаканскер пуринпе те пĕр чĕлхе тупать. Пĕрле хитре юрăсем юрланă, пылак çимĕçпе чей ĕçнĕ хыççăн Сашăн та кăмăлĕ çĕкленет.

Çулталăкра пĕрре

Аякра пурăнакан амăшĕ çулталăкра пĕрре Саша патне парнепе килсе каятех. Иккĕшĕ хушăран телефонпа та калаçкалаççĕ. Ăна аса илсен çамрăкăн сăнĕ те çуталчĕ. Мĕн тăвăн, кирек мĕнле пулсан та тăван амăшĕ-çке. Ăшă та ырă чунлă каччă амăшне ытлашши сивлемест. Килтен тухсах çӳременнипе пурнăçра усаллине курман Саша. Çемьере те лăпкăлăх хуçаланать. Ашшĕ ялан çумра пулнăран чи çывăх çынни тĕрĕс мар çул-йĕр суйласа илнине вăл ун чухне лайăх ăнланайман та. Çуралнă кунне кĕтет Саша. Ун чухне амăшĕ те çитĕ, парнепе савăнтарса хăварĕ. Килте мар, кашнинчех çырма айккинчи йывăççем айĕнче тĕлпулаççĕ вĕсем. Тахçан кил-çурта пăрахса тухса кайнăскерне картишне ура ярса пусма та намăс. Виталий Михайлович малтанхи арăмне паянхи кун та каçарманнине хĕрарăм лайăх пĕлет.

Сашăн тăван амăшне Ольăна кураймарăмăр паллах. Пĕртен-пĕр ывăлне хĕрхенет-ши хăть хĕрарăм? Е çулталăкра пĕрре ячĕшĕн çитсе килнипех чунне лăплантарать-ши?

Елена АТАМАНОВА.
Автор сăнӳкерчĕкĕ.

ТЕЛЕРАДИОПРОГРАММА февраль, 16-22

16 тунтикун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 1.00, 3.00 Новости
9.15, 4.05 Контрольная закупка
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55, 3.05 Модный приговор
12.20 «Сегодня вечером» 16+
14.25, 15.15, 1.15 «Время покажет» 16+
16.00 «Мужское / Женское» 16+
17.00, 2.05 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ВЫСТРЕЛ» 16+
23.30 «Вечерний Ургант» 16+
0.00 «Познер» 16+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00 «Фокус-покус. Волшебные тайны» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50, 4.45 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
16.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ЛИКВИДАЦИЯ» 12+
1.15 Т/ф «АМЕРИКАНСКАЯ ТРАГЕДИЯ»
2.40 Горячая десятка 12+
3.50 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-погода. Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-погода. Утро Чувашии
11.35-11.55 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-погода. Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-погода. Вести-Чувашия

РОССИЯ К

7.00 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «МАСКАРАД»
13.00 «Линия жизни»
13.55 «Сказки из глины и дерева» Дымковская игрушка
14.05, 1.40 Т/с «ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ»
15.10 «А. Пушкин. «Евгений Онегин»
15.40 Х/ф «ДВАДЦАТЬ ДНЕЙ БЕЗ ВОЙНЫ»
17.20 Д/ф «Неразгаданная тайна»
18.00, 22.00, 2.35 «Мировые сокровища культуры»
18.15 Д/ф «Фантазия на тему актрисы без амплуа. Лидия Сухаревская»
19.15 Главная роль
19.30 «Сати. Нескучная классика...»
20.10 «Правила жизни»
20.40 «Спокойной ночи, малыши!»
20.50 «Тем временем»
21.35 Д/ф «Полк, смирно!»
22.15 «Острова»
23.20 Х/ф «МАЛЕНЬКИЕ ТРАГЕДИИ»
0.50 «Пьедестал красоты. История обуви с Ренатой Литвиновой»
1.20 Ф. Шуберт. Соната ля мажор. Исполняют Гидон Кремер и Олег Майзенберг

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 «ДЕЛО ВРАЧЕЙ» 16+
9.00, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00 «Прокурорская проверка» 16+
16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.45, 23.30 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
22.40 «Анатомия дня»
0.30 Т/с «ПЯТНИЦКИЙ» 16+
1.25 Д/ф «Настоящий итальянец». «Мафия не навсегда» 0+
1.45 2.15 «Судебный детектив» 16+
3.10 Дикий мир 0+
3.35 Х/ф «ВТОРОЙ УБОЙНЫЙ» 16+
5.10 Т/с «ЧС - ЧРЕЗВЫЧАЙНАЯ СИТУАЦИЯ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.20 Х/ф «МАТЧ СОСТОИТСЯ В ЛЮБУЮ ПОГОДУ» 16+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 «Постскриптум» 16+
12.50 «В центре событий» 16+
13.55 Линия защиты 16+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10 Городское собрание 12+
16.00, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.20 «Право знать!» 16+
19.45 Т/с «ОДНОЛЮБЫ» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 «Украина. Ошибка президента» 16+
23.05 Без обмана. «Зловредная булочка» 16+
0.00 События. 25-й час
0.30 Х/ф «ИМПОТЕНТ» 16+
1.45 Х/ф «ПУАРО АГАТЫ КРИСТИ» 12+
3.20 Х/ф «ДВЕ ИСТОРИИ О ЛЮБВИ» 16+
5.10 Д/ф «Купание с китами-убийцами» 12+

РЕН

5.00 «Территория заблуждений» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00 «СЛЕДАКИ» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
9.00 «Военная тайна» 16+
11.00 Д/ф «Шпионы из созвездия Орион» 16+
12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
14.00 «Засуди меня» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00 Т/с «ГРАНИЦА ВРЕМЕНИ» 16+
22.00 «Москва. День и ночь» 16+
23.30, 3.15 Х/ф «БАНДИТКИ» 12+
1.15 Х/ф «ПОЦЕЛУЙ НАВЫЛЕТ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 15.00 Т/с «Московская сага» /16+/
7.00 «Аван-и» /12+/
7.30 «Комфортный город» /12+/
8.00 «Земляки» /16+/
8.30 М/ф «Малиновое варенье» /6+/
9.00 Д/ф «Я умею держать удар. Т.Васильева/ /12+/
10.00, 18.00 Т/с «Чужие тайны» /16+/
11.00 Х/ф «Чужая жена и муж под кроватью» /12+/
13.00, 16.00, 19.00, 22.30 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
13.15 «Чăвашлăх тĕнчине килсемĕр» /12+/
13.30 Д/ф «Факультатив. Как это работает» /12+/
14.00, 17.00, 20.00, 23.00 «Республика» информационная программа
14.30 М/с «Симба-Король-Лев» /12+/
16.15 «Ялан янра, чăваш сăмахĕ» /0+/
16.30 Д/ф «Факультатив. Люди» /12+/
17.30 М/ф «Алиса в стране чудес» /6+/
19.15 «Ылтăн çÿпçерен» /6+/
19.30 «Яш чух, çамрăк чух» /12+/
20.30 «След в истории» /12+/
21.00 «Амакайăк çулĕпе». Çамрăксен театрĕн спектаклĕ /6+/
23.30 Х/ф «И снова Анискин» /12+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.00, 7.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем. (12+)
8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости. (12+)
06.30-07.00, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл (12+) 8.10-8.30, 11.10-11.30, 15.10-15.30, 16.10-16.30, 17.10-17.30, 18.10-18.30, 19.10-19.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 (12+), 15.30-16.00 Çĕр Сум. (12+) 9.10-10.00 Не формат. (12+) 10.10-10.30, 22.10-22.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 10.30-11.00 Социальный вопрос. (12+) 11.30-12.00 Ялтан яла. (12+) 12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.10-15.00 Путешествие в историю чуваш. (12+) 15.30-16.00 Символ веры (12+) 16.30-17.00 Мăшăр çунат. (12+) 17.30-18.00 Ялтан яла. (12+) 18.30-19.00 Тема дня. (12+) 19.30-20.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 20.30-21.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+) 21.30-22.00 Çемье ăшши. (12+) 22.10-23.00 Янра юрă. (12+) 23.30-24.00 Присягая Родине. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Анонс передач
6.15 События
6.27 Салтак пăтти
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 О чувашском
7.33 Паянхи кун
7.37 Çула тухсан
7.51 Мы - вместе
7.58-8.00 Погода
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Библия сегодня
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

17 ытларикун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.10, 3.00 Новости
9.15, 4.20 Контрольная закупка
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55, 3.20 Модный приговор
12.20, 21.35 Т/с «ВЫСТРЕЛ» 16+
14.25, 15.15, 2.25, 3.05 «Время покажет» 16+
16.00 «Мужское / Женское» 16+
17.00, 1.30 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
23.35 «Вечерний Ургант» 16+
0.30 «Структура момента» 16+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00, 2.45 «Характер и болезни. Кто кого?» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50, 4.45 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
16.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ЛИКВИДАЦИЯ» 12+
1.15 Т/ф «АМЕРИКАНСКАЯ ТРАГЕДИЯ»
3.45 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-погода. Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-погода. Утро Чувашии
9.00 Ирхи тĕпел
9.40-9.55 Вспомни, солдат /на чувашском языке/
11.35-11.55 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-погода. Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-погода. Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15, 23.20 Х/ф «МАЛЕНЬКИЕ ТРАГЕДИИ»
12.45 «Пятое измерение»
13.10, 20.10 «Правила жизни»
13.35, 0.35 «Пьедестал красоты. История обуви с Ренатой Литвиновой»
14.05, 1.55 Т/с «ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ»
15.10 «А. Пушкин. «Евгений Онегин»
15.40 «Сати. Нескучная классика...»
16.20 «Острова»
17.00 Д/ф «Хлеб и Голод»
17.40 Вспоминая великую певицу. Елена Образцова и Альгис Жюрайтис
18.40 «Мировые сокровища культуры»
19.15 Главная роль
19.30 Искусственный отбор
20.40 «Спокойной ночи, малыши!»
20.50 «Больше, чем любовь»
21.30 Д/ф «История Преображенского полка, или Железная стена»
22.15 «Игра в бисер»
1.05 «Великая русская музыка» А. Глазунов. Сюита для оркестра «Из средних веков»
1.45 Д/ф «Нефертити»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 «ДЕЛО ВРАЧЕЙ» 16+
9.00, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00 «Прокурорская проверка» 16+
16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.45, 23.30 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
22.40 «Анатомия дня»
0.30 Т/с «ПЯТНИЦКИЙ» 16+
1.25 Главная дорога 16+
1.55 Квартирный вопрос 0+
2.50 «Дачный ответ» 0+
3.50 Х/ф «ВТОРОЙ УБОЙНЫЙ» 16+
5.20 Т/с «ЧС - ЧРЕЗВЫЧАЙНАЯ СИТУАЦИЯ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.10 Х/ф «СИЦИЛИАНСКАЯ ЗАЩИТА» 12+
9.55, 11.50 Х/ф «ПОРОКИ И ИХ ПОКЛОННИКИ» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
14.50, 19.30 Город новостей
15.10 Без обмана. «Зловредная булочка» 16+
16.00, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.20 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ОДНОЛЮБЫ» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 «Осторожно, мошенники!» 16+
23.05 «Удар властью. Виктор Янукович» 16+
0.00 События. 25-й час
0.30 Х/ф «40» 16+
1.50 Х/ф «МАТЧ СОСТОИТСЯ В ЛЮБУЮ ПОГОДУ» 16+
4.00 Х/ф «НЕЖДАННО-НЕГАДАННО» 12+
5.20 Д/ф «Остановите Адрейченко!» 12+

РЕН

5.00 Т/с «ФИРМЕННАЯ ИСТОРИЯ» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00 «СЛЕДАКИ» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
9.00 «Военная тайна» 16+
11.00 Д/ф «Кто спасет Землю» 16+
12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
14.00, 22.00 «Москва. День и ночь» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00, 21.00 Т/с «ГРАНИЦА ВРЕМЕНИ» 16+
23.30, 3.30 Х/ф «НАСТОЯЩАЯ МАККОЙ» 16+
1.30 Х/ф «ПАРНИ ИЗ АБУ-ГРЕЙБ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 16.15 Т/с «Московская сага» /16+/
07.00, 13.00, 16.00 19.00, 22.30 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
07.15 «Ылтăн çÿпçерен» /6+/
07.30 «Яш чух, çамрăк чух» /12+/
08.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 «Республика» информационная программа
08.30 «След в истории» /12+/
09.00 «Земляки» /16+/
9.30, 17.30 М/ф «Приключение Мюнхгаузена» /6+/
10.00, 18.00 Т/с Чужие тайны» /16+/
11.00 Х/ф «И снова Анискин» /12+/
13.15 Д/ф «Факультатив. Люди» /12+/
14.30 М/с «Симба-Король-Лев» /12+/
15.00 «Правовое поле»
15.30 Д/ф «Факультатив. Как это работает» /12+/
19.15 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
19.30 «Эх, юррăм, янăра» /12+/
20.30 «Такие же» /12+/
21.00 «Пăру çулталăкĕ». Чăвашла куçарнă фильм /12+/
23.30 Х/ф «Поворот реки» /12+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.00, 7.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем. (12+)
8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости. (12+)
6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл.(12+) 6.30-7.00, 21.30-22.00 Республика сасси. (12+) 8.10-8.30, 9.10-9.30, 10.10-10.30, 16.10-16.30, 17.10-17.30, 18.10-18.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Тема дня (12+) 9.30-10.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 10.30-11.00 Социальный вопрос. (12+) 11.10-11.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 11.30-12.00, 22.30-23.00 Çемье ăшши. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.10-15.00 Янра юрă. (12+) 15.30-16.00 Ачалăх урхамахĕ. (12+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.30-18.00 Çĕр сум. (12+) 18.30-19.00 Вăрçă ахрăмĕсем. (12+) 19.10-20.00 Асăмри юрăсем. (радиокараоке) (12+) 20.30-21.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Паттăрлăх
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă саламĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.27 Будьте здоровы
7.37 Тÿсĕм
7.47 Олимпийские горизонты
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Остров молодых
18.39 Каçхи юмах
18.49-19.00 Вести-Чувашия

18 юнкун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.05, 3.00 Новости
9.15, 4.05 Контрольная закупка
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55, 3.05 Модный приговор
12.20 Т/с «ВЫСТРЕЛ» 16+
14.25, 15.15, 2.10 «Время покажет» 16+
16.00 «Мужское / Женское» 16+
17.00, 1.20 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
21.35 Т/с «СЛАВА» 12+
23.30 «Вечерний Ургант» 16+
0.20 «Политика» 16+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00, 3.05 «Золото инков» 12+
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
16.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ЛИКВИДАЦИЯ» 12+
22.50 Специальный корреспондент 16+
0.30 «Сланцевая революция. Афера века» 12+
1.30 Т/ф «АМЕРИКАНСКАЯ ТРАГЕДИЯ»
4.00 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-погода. Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-погода. Утро Чувашии
11.35-11.55 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-погода. Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-погода. Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15, 23.20 Х/ф «МАЛЕНЬКИЕ ТРАГЕДИИ»
12.30 «Мировые сокровища культуры»
12.45 «Красуйся, град Петров!» Зодчий Росси
13.10, 20.10 «Правила жизни»
13.35, 0.35 «Пьедестал красоты. История обуви с Ренатой Литвиновой»
14.05, 1.55 Т/с «ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ»
15.10 «А. Пушкин. «Евгений Онегин»
15.40 Искусственный отбор
16.20 «Больше, чем любовь»
17.00 Д/ф «Хлеб и Деньги»
17.40 Вспоминая великую певицу. Елена Образцова и Важа Чачава
19.15 Главная роль
19.30 «Абсолютный слух»
20.40 «Спокойной ночи, малыши!»
20.55 Д/ф «Обыкновенный волшебник»
21.20 Д/ф «Нефертити»
21.30 Д/ф «История Семеновского полка, или Небываемое бываетъ»
22.15 Власть факта. «Деньги в истории»
1.05 Елена Образцова и Альгис Жюрайтис. Арии из опер
2.50 Д/ф «Оноре де Бальзак»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 «ДЕЛО ВРАЧЕЙ» 16+
9.00, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00 «Прокурорская проверка» 16+
16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.45 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
21.40 «Анатомия дня»
22.30 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. «Шальке» (Германия) - «Реал Мадрид» (Испания)
0.45 «Лига чемпионов УЕФА. Обзор»
1.15 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ. СУДЬБЫ» 16+
3.00 Дикий мир 0+
3.35 Х/ф «ВТОРОЙ УБОЙНЫЙ» 16+
5.10 Т/с «ЧС - ЧРЕЗВЫЧАЙНАЯ СИТУАЦИЯ» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.15 Х/ф «ЭТО НАЧИНАЛОСЬ ТАК...» 12+
10.05 Д/ф «Владимир Гостюхин. Герой не нашего времени» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «СЧАСТЬЕ ПО КОНТРАКТУ» 16+
13.40 Д/ф «О чем молчала Ванга» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10 «Удар властью. Виктор Янукович» 16+
16.00, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.20 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ОДНОЛЮБЫ» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 Линия защиты 16+
23.05 «Хроники московского быта. Кремлевская охота» 12+
0.00 События. 25-й час
0.25 «Русский вопрос» 12+
1.05 Х/ф «НЕПРИДУМАННОЕ УБИЙСТВО» 16+
4.40 Д/ф «Последняя любовь Империи» 12+

РЕН

5.00 Х/ф «НАСТОЯЩАЯ МАККОЙ» 16+
5.30 Смотреть всем!» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00 «СЛЕДАКИ» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
9.00 «Территория заблуждений» 16+
11.00 Д/ф «Карлики и великаны» 16+
12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
14.00, 22.00 «Москва. День и ночь» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00, 21.00 Т/с «ГРАНИЦА ВРЕМЕНИ» 16+
23.30, 3.40 Х/ф «СТИРАТЕЛЬ» 16+
1.40 Х/ф «СХВАТКА В НЕБЕ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 15.00 Т/с «Московская сага» /16+/
07.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.30 “Республика” хыпарсен кăларăмĕ
07.15, 13.15 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
07.30 «Эх, юррăм, янăра» /12+/
08.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 «Республика» информационная программа
08.30 «Правовое поле» /12+/
09.00 «Земляки» /16+/
09.30 М/ф «Сказка про Комара Комаровича» /6+/
10.00, 18.00 Т/с «Чужие тайны» /16+/
11.00 Х/ф «И снова Анискин» /12+/
13.30 Д/ф «Факультатив. История» /12+/
16.15 «Юрă çаврăмĕ» /12+/
16.30 Д/ф «Факультатив. Наука» /12+/
17.30 М/ф «Сказка про храброго зайца» /6+/
19.15 «Çавра сĕтел» /12+/
20.30 «Правительственная связь» /12+/
21.00 «Флейтăпа каламалли манăça тухнă кĕвĕ». Чăвашла куçарнă фильм /12+/
23.30 Х/ф «Ж.К.В.Д» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.00, 7.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем. (12+)
8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости. (12+)
6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) 6.30-7.00, 22.30-23.00 Республика сасси. (12+) 8.10-8.30, 10.10-10.30, 11.10-11.30, 14.10-14.30,15.10-15.30, 16.10-16.30, 18.10-18.30, 20.10-20.30, 21.10-21.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) (12+) 9.10-10.00 Женская среда. (12+) 10.30-11.00 Вăрçă ахрăмĕ. (12+) 11.30-12.00 Çĕр сум. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.30-15.00 Социальный вопрос. (12+) 15.30-16.00. (6+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.10-18.00 Пĕччен мар. (12+) 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.10-19.30 Тема дня. (12+) 19.30-20.00 Тĕплĕ калаçу. (12+) 20.30-21.00 Уйăхпи юмахĕсем. (6+) 21.10-22.00 Çиларман-шоу. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Çÿпçипе хупăлчи
6.34 Имею право
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.26 Диалоги о школе
7.37 Права потребителя
7.43-8.00 Ирхи концерт
* * *
12.10-13.00 Самое время. Прямой эфир
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Юрă çаврăмĕ
18.29 Будни ЖКХ
18.39 Чĕрĕ шыв
18.49-19.00 Вести-Чувашия

19 кĕçнерникун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.05, 3.00 Новости
9.15, 4.05 Контрольная закупка
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55, 3.05 Модный приговор
12.20, 21.35 Т/с «СЛАВА» 12+
14.25, 15.15, 1.15 «Время покажет» 16+
16.00 «Мужское / Женское» 16+
17.00, 2.05 «Наедине со всеми» 16+
18.45 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
23.30 «Вечерний Ургант» 16+
0.20 На ночь глядя 16+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
9.00, 3.05 «Песни поколений. Юрий Антонов»
9.55 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50, 4.45 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
16.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «ЛИКВИДАЦИЯ» 12+
22.50 «Вечер с Владимиром Соловьевым» 12+
0.30 Т/ф «Щит России» 12+
1.30 Т/ф «АМЕРИКАНСКАЯ ТРАГЕДИЯ»
4.00 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-погода. Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-погода. Утро Чувашии
9.00 Линия власти
9.35-9.55 Активная молодежь
11.35-11.55 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-погода. Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-погода. Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «МАЛЕНЬКИЕ ТРАГЕДИИ»
12.25 «Мировые сокровища культуры»
12.45 «Россия, любовь моя!» «Обряды бесермян»
13.10, 20.10 «Правила жизни»
13.35 «Пьедестал красоты. История обуви с Ренатой Литвиновой»
14.05, 1.55 Т/с «ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ»
15.10 «А. Пушкин. «Евгений Онегин»
15.40 «Абсолютный слух»
16.20 Д/ф «Святослав Федоров. Видеть свет»
17.00 Д/ф «Хлеб и Бессмертие»
17.40 Вспоминая великую певицу. Елена Образцова и Георгий Свиридов
18.30 Д/ф «Огюст Монферран»
19.15 Главная роль
19.30 Черные дыры. Белые пятна
20.40 «Спокойной ночи, малыши!»
20.50 Д/ф «Хрустальные дожди. Татьяна Пилецкая»
21.30 Д/ф «Осовец. Крепость духа»
22.10 «Культурная революция»
23.20 Х/ф «ПОЗНАВАЯ БЕЛЫЙ СВЕТ»
0.35 «Пьедестал красоты. История обуви с Ренатой Литвиновой»
1.10 Елена Образцова и Георгий Свиридов. Песни и романсы
2.50 Д/ф «Иоганн Кеплер»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 «ДЕЛО ВРАЧЕЙ» 16+
9.00, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00 «Прокурорская проверка» 16+
16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
20.00 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ» 16+
21.55 «Анатомия дня»
22.50 Футбол. Лига Европы УЕФА. «Андерлехт» (Бельгия) - «Динамо Москва» (Россия)
1.00 «Лига Европы УЕФА. Обзор»
1.35 Т/с «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ. СМЕРЧ. СУДЬБЫ» 16+
3.20 Дикий мир 0+
3.40 Х/ф «ВТОРОЙ УБОЙНЫЙ» 16+
5.15 Т/с «ППС» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.15 Х/ф «МАТРОС С «КОМЕТЫ» 6+
10.05 Д/ф «Николай Крючков. Парень из нашего города» 12+
10.55 «Доктор И...» 16+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «ВРАГ №1» 16+
13.35 Д/ф «Трудно быть Джуной» 12+
14.50, 19.30 Город новостей
15.10 «Хроники московского быта. Кремлевская охота» 12+
16.00, 17.50 Х/ф «ИНСПЕКТОР ЛИНЛИ» 16+
18.20 «Право голоса» 16+
19.45 Т/с «ОДНОЛЮБЫ» 16+
21.45 Петровка, 38 16+
22.30 «Солдаты завтрашней войны» 12+
23.05 «Советские мафии. Бриллиантовое дело» 16+
0.00 События. 25-й час
0.30 Х/ф «ЗАКОНЫ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ» 18+
1.55 Х/ф «ЭТО НАЧИНАЛОСЬ ТАК...» 12+
3.35 Х/ф «ИМПОТЕНТ» 16+
4.45 Д/ф «Лекарство от старости» 12+

РЕН

5.00 Х/ф «СТИРАТЕЛЬ» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00 «СЛЕДАКИ» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30, 23.00 «Новости» 16+
9.00 Д/ф «Любовницы государственной важности» 16+
11.00 Д/ф «Седьмая печать дьявола» 16+
12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
14.00, 22.00 «Москва. День и ночь» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00, 21.00 Т/с «ГРАНИЦА ВРЕМЕНИ» 16+
23.30, 4.00 Х/ф «ЛЮБОВЬ И ДРУГИЕ ЛЕКАРСТВА» 16+
1.40 Х/ф «СЛАДКИЙ НОЯБРЬ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 15.00 Т/с Московская сага» /16+/
07.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.30 “Республика” хыпарсен кăларăмĕ
07.15 «Çавра сĕтел» /12+/
08.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 «Республика» информационная программа
08.30 «Правительственная связь» /12+/
09.00 «Земляки» /12+/
9.30, 17.30 М/ф «Муми-тролль» /6+/
10.00, 18.00 Т/с «Чужие тайны» /16+/
11.00 Х/ф «И снова Анискин» /12+/
13.30 Д/ф «Факультатив. Наука» /12+/
14.30 М/с «Симба-Король-Лев» /12+/
16.30 Д/ф «Факультатив. Как это работает» /12+/
19.15 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
19.30 «Эх, юррăм, янăра» /12+/
20.30 «Правовое поле» /12+/
21.00 «Флейтăпа каламалли манăça тухнă кĕвĕ». Чăвашла куçарнă фильм /12+/
23.30 Х/ф «Сделка» /16+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.00, 7.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем. (12+)
8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости. (12+)
6.10-6.30 Тăван юрă–кĕвĕ, 7.10-8.00. (12+) 6.30-7.00, 8.10-8.30, 9.10-9.30, 10.10-10.30, 14.10-14.30, 17.10-17.30, 20.10-20.30, 22.10-22.30, 23.10-23.30 Юрă вăчăри. (12+) 6.30-7.00, 8.30-9.00, 22.30-23.00 Республика сасси. (12+) 10.30-11.00 Социальный вопрос (12+), 11.10-12.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 15.10-16.00 Путешествие в историю чуваш. (12+) 16.10-16.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 16.30-17.00, 23.30-24.00 Экстренный час. (16+) 17.30-18.00 Ачалăх урхамахĕ. (12+) 18.30-19.00 Тăван ăс-хакăл. (12+) 19.10-19.30 Тема дня. (12+) 19.30-20.00 Студгородок. (12+) 20.30-22.00 Çичĕ юрă. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Юхма енĕм – Патăрьел
6.31 Спорт площадки
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.22 Паянхи кун
7.27 Открытая студия
7.56-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.24 Шăнкăрав
18.49-19.00 Вести-Чувашия

20 эрнекун

1 КАНАЛ

5.00 «Доброе утро»
9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
9.15, 5.10 Контрольная закупка
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 Модный приговор
12.20 Т/с «СЛАВА» 12+
14.25, 15.15 «Время покажет» 16+
16.00 «Мужское / Женское» 16+
17.00 «Жди меня»
18.45 «Человек и закон» 16+
19.50 «Поле чудес» 16+
21.00 «Время»
21.35 «Голос. Дети»
23.50 «Вечерний Ургант» 16+
0.45 Х/ф «ИЛЬЯ КАБАКОВ. В БУДУЩЕЕ ВОЗЬМУТ НЕ ВСЕХ» 16+
1.45 Х/ф «МЕНЯЮЩИЕ РЕАЛЬНОСТЬ» 16+
3.40 Х/ф «ГДЕ МОЯ ТАЧКА, ЧУВАК?» 16+

РОССИЯ 1

5.00 Утро России
8.55 Мусульмане
9.10, 2.55 «В огнедышащей лаве любви. Светлана Светличная» 12+
10.05 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35, 14.30, 17.10, 19.35 Местное время
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.55 «Особый случай» 12+
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
16.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» 12+
18.15 «Прямой эфир» 12+
21.00 «Главная сцена»
23.15 Юбилейный концерт Юрия Антонова
1.10 Х/ф «БЕСПРИДАННИЦА» 12+
3.55 Комната смеха

ЧТВ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Вести-погода. Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Вести-погода. Утро Чувашии
9.10 Доступная среда. С сурдопереводом
9.30-10.05 Россия, любовь моя
11.35-11.55 Вести-погода. Вести-ПФО
14.30-14.50 Вести-погода. Вести-Чувашия
17.10-17.30 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
19.35-20.00 Вести-погода. Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.00, 19.00, 23.00 Новости культуры
10.20 Х/ф «ПОЗНАВАЯ БЕЛЫЙ СВЕТ»
11.50 Д/ф «Борис Волчек. Равновесие света»
12.30 «Письма из провинции»
12.55 «Правила жизни»
13.25 «Пьедестал красоты. История обуви с Ренатой Литвиновой»
13.50 Х/ф «КАК ПОССОРИЛСЯ ИВАН ИВАНОВИЧ С ИВАНОМ НИКИФОРОВИЧЕМ»
15.10 «А. Пушкин. «Евгений Онегин»
15.40 Черные дыры. Белые пятна
16.20 «Царская ложа»
17.00 Д/ф «Хлеб и Гены»
17.40 Вспоминая великую певицу. Елена Образцова. Вечер классической оперетты
19.15, 1.55 «Искатели» «Черная книга» Якова Брюса
20.05 Х/ф «БЛАГОСЛОВИТЕ ЖЕНЩИНУ»
22.00 «Линия жизни»
23.20 Х/ф «ЯДЫ, ИЛИ ВСЕМИРНАЯ ИСТОРИЯ ОТРАВЛЕНИЙ»
1.05 «Российские звезды мирового джаза»
2.40 «Мировые сокровища культуры»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.10 «ДЕЛО ВРАЧЕЙ» 16+
9.00, 10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
12.00 Суд присяжных 16+
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00 «Прокурорская проверка» 16+
16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
18.00 «Говорим и показываем» 16+
19.45 Х/ф «ВЕТЕРАН» 16+
23.30 Х/ф «СИБИРЯК» 16+
1.20 «Советский мирный атом». «Собственная гордость» 0+
2.10 «Судебный детектив» 16+
3.10 Дикий мир 0+
3.40 Х/ф «ВТОРОЙ УБОЙНЫЙ» 16+
5.15 Т/с «ППС» 16+

ТВЦ

6.00 «Настроение»
8.15 Х/ф «СЕМЬ НЕВЕСТ ЕФРЕЙТОРА ЗБРУЕВА» 12+
10.05, 11.50, 15.10 Х/ф «ПОХОЖДЕНИЯ НОТАРИУСА НЕГЛИНЦЕВА» 12+
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
14.50, 19.30 Город новостей
18.00 «Право голоса» 16+
19.45, 22.30 Т/с «ОДНОЛЮБЫ» 16+
0.10 Х/ф «НА УГЛУ, У ПАТРИАРШИХ...» 6+
3.50 Петровка, 38 16+
4.05 Д/ф «Комодо - смертельный укус» 12+

РЕН

5.00 Х/ф «ЛЮБОВЬ И ДРУГИЕ ЛЕКАРСТВА» 16+
6.00, 18.00 «Верное средство» 16+
7.00 «СЛЕДАКИ» 16+
7.30, 13.00 Званый ужин 16+
8.30, 12.30, 19.30 «Новости» 16+
9.00 Д/ф «Загадки летающих тарелок» 16+
10.00 Д/ф «НЛО. Секретные материалы» 16+
12.00, 19.00 «Информационная программа 112» 16+
14.00, 22.00 «Москва. День и ночь» 16+
15.00 «Семейные драмы» 16+
16.00, 17.00 Не ври мне! 16+
20.00 «Территория заблуждений» 16+
23.00 Т/с «СПАРТАК: ВОЙНА ПРОКЛЯТЫХ» 18+
3.00 Х/ф «СУПЕРМЕНЕДЖЕР, ИЛИ МОТЫГА СУДЬБЫ» 16+
4.40 Х/ф «НОЧНОЙ ПРОДАВЕЦ» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00, 15.00 Т/с «Московская сага» /16+/
07.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.30 «Республика» хыпарсен кăларăмĕ
07.15 «Тĕплĕ калаçу» /12+/
07.30 «Эх, юррăм, янăра» /12+/
08.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 «Республика» информационная программа
08.30 «Правовое поле» /12+/
09.00 «Земляки» /12+/
9.30, 17.30 М/ф «Муми-тролль» /6+/
10.00, 18.00 Т/с «Чужие тайны» /16+/
11.00 Х/ф Большое приключение Осси и Теда» /12+/
13.15 Д/ф «Смерть Сталина» /12+/
14.30 М/с «Симба-Король-Лев» /12+/
16.15 Д/ф «Тайные знаки конца света. Заговор Планеты» /12+/
19.15 «Юрă çаврăмĕ» /12+/
19.30 «Кил ăшши» /12+/
20.30 «Комфортный город» 12+/
21.00 «Куçа куçăн». Чăвашла куçарнă фильм /16+/
23.30 Х/ф «Анонимные романтики» /12+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.00, 7.00, 12.00, 13.00, 15.00, 18.00, 20.00, 22.00 — Хыпарсем. (12+)
8.00, 9.00, 11.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.00 — Новости. (12+)
6.10-6.30, 7.10-8.00 Ирхи кăмăл. (12+) (12+)8.10-8.30, 14.10-14.30, 18.10-18.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00, 19.10-19.30 Тема дня. (12+) 9.10-10.00 Не формат. (12+) 10.30-11.00 Тăван ăс-хакăл. (12+) 11.30-12.00 Пултарулăх çулĕпе. (12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.10-15.00 Асăмри юрăсем. (радиокараоке) (12+) 15.10-16.00 Пачăшкă сăмахĕ. (12+) 16.10-16.30, 17.10-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 16.30-17.00 Перекресток. (12+) 17.30-18.00 Студгородок. (12+). 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.30-20.00 Присягая Родине. (12+) 20.10-24.00 Каçхи микс. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

6.10 Вести-Чувашия
6.24 Анонс передач
6.26 Чăваш тĕнчи
6.35 Юрă çаврăмĕ
6.40 Столичный курьер
6.54 Юрă çаврăмĕ
6.58-7.00 Погода
* * *
7.10 Вести-Чувашия
7.23 Паянхи кун
7.28 Из сводок МВД
7.38 Ĕç çынни
7.48-8.00 Поэзи çăлкуçĕ
* * *
12.10-13.00 День за днем. Радиожурнал
* * *
18.10 Çĕнĕ хыпарсем
18.25 Ăраскал
18.49-19.00 Вести-Чувашия

21 шăматкун

1 КАНАЛ

5.50 Т/с «КОМАНДА 8» 16+
6.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
6.10 «Команда 8» 16+
8.00 «Играй, гармонь любимая!»
8.45 «Смешарики. Новые приключения»
9.00 Умницы и умники 12+
9.45 «Слово пастыря»
10.15 Смак 12+
10.55 «Юрий Антонов. Право на одиночество» 12+
12.20 «Идеальный ремонт»
13.15 «Теория заговора» 16+
14.20, 15.15 «Голос. Дети»
16.50 «Кто хочет стать миллионером?»
18.20 «Угадай мелодию» 12+
19.00 «Сегодня вечером» 16+
21.00 «Время»
21.20 «Танцуй!»
23.15 Х/ф «ФОРСАЖ 5» 16+
1.40 Х/ф «СТИЛЬНАЯ ШТУЧКА» 12+
3.40 Х/ф «ТЕЛО ДЖЕННИФЕР» 16+
5.30 Контрольная закупка

РОССИЯ 1

4.50 Х/ф «БЕЗ ПРАВА НА ОШИБКУ»
6.35 «Сельское утро»
7.05 Диалоги о животных
8.00, 11.00, 14.00 Вести
8.10, 11.10, 14.20 Местное время. Вести-Москва
8.20 «Военная программа» Александра Сладкова
8.50 «Планета собак»
9.25 Субботник
10.05 «Наука 2.0» представляет. «Основной элемент. Фабрика счастья» «Большой скачок. Горечь сахара» 12+
11.20 «Честный детектив» 16+
11.55 Х/ф «ЖЕНСКАЯ ДРУЖБА» 12+
14.30 Субботний вечер
16.35 «Танцы со звездами» Сезон - 2015
20.00 Вести в субботу
20.45 Х/ф «В ЧАС БЕДЫ» 12+
0.35 Х/ф «МАМА ВЫХОДИТ ЗАМУЖ» 12+
2.35 Х/ф «РЫЖАЯ» 12+
4.25 Комната смеха

ЧТВ

8.10-8.20 Вести-погода. Вести-Чăваш ен
10.05-11.00 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
14.20-14.30 Вести-погода. Вести-Чувашия

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.30 Х/ф «БЛАГОСЛОВИТЕ ЖЕНЩИНУ»
12.30 Большая семья. Борис Невзоров
13.25 Пряничный домик. «Загадки фаянса»
13.50, 1.55 Д/ф «Галапагосские острова». «Рождение»
14.40 Д/с «Нефронтовые заметки»
15.10 Д/ф «Обыкновенный волшебник»
15.35 Геннадий Гладков. «Обыкновенное чудо»
17.20 Д/ф «Андрей Шмеман. Последний подданный Российской империи»
18.00 «Романтика романса» «Василий Ладюк. Песни России»
19.05 Д/ф «Игорь Костолевский. Быть кавалергардом»
19.45 Х/ф «ЗВЕЗДА ПЛЕНИТЕЛЬНОГО СЧАСТЬЯ»
22.25 «Белая студия»
23.05 «Да будет свет. Rolling Stones» Режиссер Мартин Скорсезе
1.10 По следам тайны. «Неизвестная працивилизация»
2.50 Д/ф «Роберт Бернс»

НТВ

6.00, 1.00 Т/с «ГРУЗ» 16+
7.30 Смотр 0+
8.00, 10.00, 13.00 Сегодня
8.15 «Золотой ключ» 0+
8.45 «Медицинские тайны» 16+
9.25 «Готовим с Алексеем Зиминым» 0+
10.20 Главная дорога 16+
11.00 «Поедем, поедим!» 0+
11.50 Квартирный вопрос 0+
13.20 «Вакцина от жира» Научное расследование Сергея Малоземова 12+
14.20 Х/ф «МСТИТЕЛЬ» 16+
18.00 Следствие вели...16+
19.00 «Центральное телевидение»
20.00 «Новые русские сенсации» 16+
22.00 Ты не поверишь! 16+
23.00 Х/ф «МОЙ ГРЕХ» 16+
2.35 «ГРУ: тайны военной разведки» 16+
3.15 Х/ф «ДЕЛО ТЕМНОЕ» 16+
4.00 Х/ф «ВТОРОЙ УБОЙНЫЙ» 16+
5.40 Т/с «ППС» 16+

ТВЦ

4.55 Х/ф «МАТРОС С «КОМЕТЫ» 6+
6.35 Марш-бросок 12+
7.05 АБВГДейка
7.35 Х/ф «ДЕЛОВЫЕ ЛЮДИ» 6+
9.20 Православная энциклопедия 6+
9.50 Х/ф «ТРИ ТОЛСТЯКА»
11.20 Петровка, 38 16+
11.30, 14.30, 23.05 События
11.50 Х/ф «ПРИСТУПИТЬ К ЛИКВИДАЦИИ»
14.50 Х/ф «ЖИЗНЬ ОДНА» 12+
16.55 Х/ф «СЕДЬМОЕ НЕБО» 12+
21.00 «Постскриптум» с Алексеем Пушковым
22.00 «Право знать!» 16+
23.20 «Право голоса» 16+
1.20 «Украина. Ошибка президента» 16+
1.50 Х/ф «ВРАГ №1» 16+
3.20 Д/ф «Фальшак» 16+
4.40 «Солдаты завтрашней войны» 12+
5.05 «Осторожно, мошенники!» 16+

РЕН

5.00 Х/ф «НОЧНОЙ ПРОДАВЕЦ» 16+
6.20 Х/ф «БРАТ» 16+
8.20 Х/ф «БРАТ-2» 16+
10.45 М/ф «Как поймать перо Жар-птицы» 0+
12.00 М/ф «Алеша Попович и Тугарин Змей» 6+
13.30 М/ф «Добрыня Никитич и Змей Горыныч» 6+
14.50 М/ф «Илья Муромец и Соловей-Разбойник» 6+
16.30 М/ф «Три богатыря и Шамаханская царица» 12+
17.50 М/ф «Три богатыря на дальних берегах» 6+
19.15 М/ф «Иван Царевич и Серый Волк» 0+
20.50 М/ф «Иван Царевич и Серый Волк-2» 6+
22.15 М/ф «Карлик Нос» 6+
23.45 Т/с «СПАРТАК: ВОЙНА ПРОКЛЯТЫХ» 18+
3.00 Х/ф «МАМА НЕ ГОРЮЙ» 16+
4.40 Х/ф «МАМА НЕ ГОРЮЙ-2» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00 «Московская сага» /16+/
07.00 “Республика” хыпарсен кăларăмĕ
07.15 «Юрă çаврăмĕ» /12+/
07.30 «Аван-и» /12+/
7.30, 17.30 «Кил ăшши» /12+/
08.00 «Республика» информационная программа
08.30 «Комфортный город» /12+/
09.00 «Кулăш королĕ». Чăвашла куçарнă фильм /12+/
12.00 «Г.Федоров концерчĕ» /12+/
15.00 Д/ф «Опасные секреты» /12+/
15.30, 23.00 Т/с «ТАСС уполномочен заявить» /12+/
17.00 «Яш чух, çамрăк чух» /12+/
18.00 “Çавра сĕтел” /12+/
19.00 «Ырă кăмăлпа» /12+/
19.30 «Тĕлĕннипе попугайсем те çăвар караççĕ». Чăвашла куçарнă фильм /12+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.00-7.00 Чĕнтĕрлĕ чаршав. (12+) 7.05-8.00 Женская среда. (12+) 9.05-9.30, 10.05-10.30, 15.05-15.30, 16.05-16.30, 18.10-18.30, 19.05-19.30 Юрă вăчăри. (12+) 8.30-9.00 Голос Республики. (12+) 9.30-10.00 По зову памяти (12+) 10.30-11.00 Чĕрĕлĕх çути. (12+) 11.05-11.30, 15.05-15.30, 17.05-17.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 11.30-12.00 Ачалăх урхамахĕ (6+) 12.00-12.10, 16.00-16.10 Хыпарсем. (12+) 12.10-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.05-15.00 Радиотеатр. (12+) 15.10-16.00 Пĕччен мар (12+) 16.10-17.00 Чуна уçнă самант. 1 пайĕ. (12+) 17.30-18.00 Шурăмпуç. (12+) 18.30-19.00 Ялтан яла. (12+) 19.00-20.00 Çиларман-шоу. (12+) 20.05-24.00 Каçхи микс. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

7.10 Вести-Чувашия
7.23 Анонс передач
7.25 Паянхи кун
7.31 Столичный курьер
7.42 С нами Бог
7.57-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
12.10 О чувашском
12.33 Килте пĕçерер-ха
12.39-13.00 Эсир юратнă юрă-кĕвĕ
* * *
18.10-19.00 Юрă пултăр парне. Тÿрĕ эфир

22 вырсарникун

1 КАНАЛ

6.00, 10.00, 12.00, 17.50 Новости
6.10 Т/с «КОМАНДА 8» 16+
8.10 «Армейский магазин» 16+
8.45 «Смешарики. ПИН-код»
8.55 «Здоровье» 16+
10.15 «Непутевые заметки» 12+
10.35 «Пока все дома»
11.25 Фазенда
12.15 «Люди, сделавшие Землю круглой» 16+
14.20 Х/ф «НЕ ПОКИДАЙ МЕНЯ» 16+
18.00 «Точь-в-точь»
21.00 «Время»
21.20 Х/ф «ЕСЛИ ЛЮБИШЬ - ПРОСТИ» 16+
23.20 Х/ф «КАК УКРАСТЬ НЕБОСКРЕБ» 12+
1.20 Х/ф «САМЫЙ ПЬЯНЫЙ ОКРУГ В МИРЕ» 16+
3.20 Х/ф «ЖЕСТКИЕ РАМКИ» 16+
5.20 Контрольная закупка

РОССИЯ 1

5.20 Х/ф «В ЗОНЕ ОСОБОГО ВНИМАНИЯ»
7.20 Вся Россия
7.30 Сам себе режиссер
8.20 «Смехопанорама» Евгения Петросяна
8.50 Утренняя почта
9.30 «Сто к одному» Неделя в городе
11.00, 14.00 Вести
11.10 «Не жизнь, а праздник» 12+
12.10, 14.30 «Смеяться разрешается»
14.20 Местное время. Вести-Москва
15.00 «Один в один» 12+
18.00 Х/ф «ЛИЧНЫЙ ИНТЕРЕС» 12+
20.00 Вести недели
22.00 «Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым» 12+
23.50 Х/ф «ЧАСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ ТАТЬЯНА ИВАНОВА» «ВЕНЕЦ БЕЗБРАЧИЯ» 12+
1.40 Х/ф «КАЧЕЛИ» 12+
3.35 «Наука 2.0» представляет. «Основной элемент. Фабрика счастья» «Большой скачок. Горечь сахара» 12+
4.30 Комната смеха

ЧТВ

10.20-11.00 Вести-Чувашия. События недели

РОССИЯ К

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «ЧЕЛОВЕК РОДИЛСЯ»
12.10 Д/ф «Женщина, которая умеет любить. Нина Дорошина»
12.50 «Россия, любовь моя!» «Мистический мир нганасанов»
13.20 Гении и злодеи. Иван Черняховский
13.50, 1.55 Д/ф «Галапагосские острова». «Адаптация»
14.40 «Цирк продолжается!»
15.35 Вспоминая великую певицу. Елена Образцова. Вечер классической оперетты
16.50 «Пешком...» Москва дипломатическая
17.20 Д/ф «Интернет полковника Китова»
18.00 Итоговая программа «Контекст»
18.40, 1.10 «Искатели» «Люстра купцов Елисеевых»
19.25 К 70-летию Великой Победы. «Война на всех одна»
19.40 Х/ф «ТРЕТИЙ ТАЙМ»
21.10 Сергей Гармаш. Творческий вечер в Доме актера
22.25 Д/ф «Вуди Аллен»
0.15 Бобби Макферрин и Нью трио Чика Кориа. Концерт на Фестивале в Вербье
2.50 Д/ф «Лукас Кранах Старший»

НТВ

6.25, 0.55 Т/с «ГРУЗ» 16+
8.00, 10.00, 13.00 Сегодня
8.15 «Русское лото плюс» 0+
8.45 Их нравы 0+
9.25 Едим дома 0+
10.20 «Первая передача» 16+
11.00 «Чудо техники» 12+
11.50 «Дачный ответ» 0+
13.20 Своя игра 0+
14.15 Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю
15.15 Х/ф «СУДЬЯ» 16+
19.00 «Сегодня. Итоговая программа» с Кириллом Поздняковым
20.00 «Список Норкина» 16+
21.05 Х/ф «СУДЬЯ-2» 16+
2.30 «ГРУ: тайны военной разведки» 16+
3.15 Х/ф «ДЕЛО ТЕМНОЕ» 16+
4.00 Х/ф «ВТОРОЙ УБОЙНЫЙ» 16+
5.35 Т/с «ППС» 16+

ТВЦ

5.35 Х/ф «ЖИЗНЬ ОДНА» 12+
7.35 «Фактор жизни» 12+
8.05 Д/ф «Василий Ливанов, который...» 12+
8.55 Х/ф «КОЛЛЕГИ» 12+
10.55 «Барышня и кулинар» 12+
11.30, 0.10 События
11.45 Х/ф «ДВА КАПИТАНА»
13.40 «Смех с доставкой на дом» 12+
14.20 Сергей Жигунов в программе «Приглашает Борис Ноткин» 12+
14.50 Московская неделя
15.20 Петровка, 38 16+
15.30 Х/ф «ДОМ НА КРАЮ» 16+
17.25 Х/ф «СИНДРОМ ШАХМАТИСТА» 16+
21.00 «В центре событий»
22.10 Х/ф «ПУАРО АГАТЫ КРИСТИ» 12+
0.25 Х/ф «ПРИСТУПИТЬ К ЛИКВИДАЦИИ»
2.35 Х/ф «ДЕЛОВЫЕ ЛЮДИ» 6+
4.00 Д/ф «Мужчина и женщина. Почувствуйте разницу» 16+
5.20 Д/ф «Знахарь XXI века» 12+

РЕН

5.00 Х/ф «МАМА НЕ ГОРЮЙ-2» 16+
6.40 Х/ф «БРАТ-2» 16+
9.10 Х/ф «СЕСТРЫ» 16+
10.45 М/ф «Карлик Нос» 6+
12.20 М/ф «Три богатыря и Шамаханская царица» 12+
13.50 М/ф «Три богатыря на дальних берегах» 6+
15.10 М/ф «Иван Царевич и Серый Волк» 0+
16.45 М/ф «Иван Царевич и Серый Волк-2» 6+
18.10 М/ф «Алеша Попович и Тугарин Змей» 6+
19.40 М/ф «Добрыня Никитич и Змей Горыныч» 6+
20.50 М/ф «Илья Муромец и Соловей-Разбойник» 6+
22.30 М/ф «Как поймать перо Жар-птицы» 0+
23.45 Т/с «СПАРТАК: ВОЙНА ПРОКЛЯТЫХ» 18+
3.00 «Смотреть всем!»
3.30 Х/ф «БУМЕР» 16+

Чăваш Наци телекуравĕ

6.00 Д/ф «Мой удивительный сон. А.Розенбаум /12+/
7.00 М/ф «Царевна-лягушка» /6+/
7.30 Д/ф «Мечты сбываются» /12+/
8.30 Д/ф «Хотите жить долго?»
09.00 «Песни России». Всероссийский фестиваль-марафон /12+/
12.00 «Давидпа Сэнди». Чăвашла куçарнă фильм /6+/
13.15 «Ырату» документлă фильм /12+/
15.30, 23.00 Т/с «ТАСС уполномочен заявить» /12+/
17.30 «Такие же» /12+/
18.00 «Самый лучший папа». Конкурс. г. Чебоксары /6+/
21.00 «Пĕчченнисене общежити параççĕ». Чăвашла куçарнă фильм /12+/

Чăваш Наци радиовĕ

6.05-6.30, 7.05-7.30, 9.05-9.30, 15.05-15.30 Юрă вăчăри. (12+) 6.30-7.00 Пултарулăх çулĕпе. (12+) 7.30-8.00 Чĕрĕлĕх çути. (12+) 8.05-8.30, 11.05-11.30, 16.10-16.30 Тăван юрă-кĕвĕ. (12+) 8.30-9.00 Присягая Родине. (12) 9.30-10.00 Шурăмпуç. (12) 10.05-11.00 Çичĕ юрă. (12+) 11.30-12.00 Ачалăх урхамахĕ.(12+) 12.05-14.00 Чĕререн тухакан сăмахсем. (12+) 14.05-15.00 Радиотеатр. (12+) 15.30-16.00 Голос Республики. (12+) 16.30-17.00 По зову памяти. (12+) 17.05-18.00 Чуна уçнă самант. 2 пайĕ. (12+) 18.30-19.00 Сирĕн сад-пахча. (12+) 19.05-20.00 Янра юрă! (хит-парад) (12+) 20.05-24.00 Каçхи микс. (12+)
Çĕнĕ юрă 6.05-6.10, 7.05-7.10, 8.05-8.10, 9.05-9.10, 10.05-10.10, 11.05-11.10, 14.05-14.10, 15.05-15.10, 16.05-16.10, 17.05-17.10, 18.05-18.10, 19.05-19.10, 20.05-20.10, 21.05-21.10, 22.05-22.10

Чăваш радиовĕ

7.10 Анонс передач
7.17 Паянхи кун
7.21 Столичный курьер
7.34 Здоровье
7.44 Çыравçăсем - ачасем валли
7.55-8.00 Юрă çаврăмĕ
* * *
8.00-9.00 Между Волгой и Уралом
* * *
12.10-13.00 Кайри - мала. Хит-парад
* * *
18.10 -19.00 Ылтăн çÿпçерен

ЫРКĂМĂЛЛĂХ КĔТЕСĔ

Хисеплĕ вулакансем! Асăрхарăр-и? Хаçатра "Ыркăмăллăх кĕтесĕ" уçма шухăшларăмăр. Ахăртнех, килте нумайăшĕн кивĕ е усă курман ытлашши хатĕр-хĕтĕр /сĕтел-пукан, ача-пăча çи-пуçĕ.../ пур, вĕсене пирĕн хаçат урлă вырнаçтарма май килĕ. Çынна ырă тума, пулăшма васкакансенчен пĕлтерӳсем кĕтетпĕр. Телефон номерне тата хăвăр ăçта пурăннине кăтартма ан манăр.

● Шупашкарта пурăнатăп. Хура тĕслĕ хĕллехи вăрăм куртка /пихора/ сĕнетĕп. Шалта – кролик тирĕ. 48-мĕш размер. Хĕрарăм валли.

● Хĕр-хĕрарăм валли – хĕллехи калпаксем. Тел.: 8-905-346-59-77.

Асăрхăр! Çак япаласене ахалех, укçасăрах, паратпăр.

Пĕлтерӳсене те – эсир çав япаласене ахалех пама хирĕç мар пулсан – хаçата тӳлевсĕрех вырнаçтаратпăр. Ыйтусем пулсан редакци телефон номерĕсемпе шăнкăравласа пĕлмелле.

АПАЧĔ ТУТЛĂ ПУЛТĂР

Çăварни икерчи

3 çăмарта, 3/4 стакан çăнăх, 0,75 миллилитр сĕт, 1,5 апат кашăкĕ сахăр, чĕптĕм тăвар, услам çу, ванилин кирлĕ.

Çăмарта саррине шурринчен уйăрмалла. Ирĕлтернĕ услам çăва сахăрпа пăтратса кăпăклантарнă çăмарта саррипе хутăштармалла, тăвар, ванилин хушмалла, çăнăх, сĕт ямалла. Юлашкинчен çак хутăша кăпăклантарнă çăмарта шуррипе пăтратмалла. Кашни икерче услам çу сĕрмелле.

Хуратул çăнăхĕпе

1,5 стакан сĕт, 300 грамм шурă çăнăх, 150 грамм хуратул çăнăхĕ, 1 çăмарта, 1 апат кашăкĕ сахăр, чĕптĕм тăвар, апат соди кирлĕ.

Ăшне хума услам çу, сахăр хатĕрлемелле.

Чуста çăрмалла. 15 минутран икерчĕ пĕçерме пуçламалла. Кашнине услам çу сĕрсе, сахăр сапса çурмалла хуçлатмалла.

Сĕлĕ хăрпăкĕпе

150 грамм бекон, 4 çăмарта, 3 стакан сĕт, 1,5 стакан сĕлĕ хăрпăкĕ, 1/2 стакан çăнăх, 3 апат кашăкĕ тип çу, 2 чей кашăкĕ сахăр, 1 чей кашăкĕ типĕ çĕпре, 1/2 чей кашăкĕ тăвар кирлĕ.

Сĕлĕ хăрпăкне блендерпа вĕтетмелле. Ăна 8 сехетлĕхе 1,5 стакан вĕри шыва ярса лартмалла. Çак пăтта 1,5 стакан вĕри сĕт, çĕпре, сахăр хушмалла. Хутăша ăшă вырăнта 15-20 минут тытмалла.

Çăмартана пăтратса кăпăклантармалла. Бекона вĕтетмелле. Пăтă хутăшне çăмартапа, беконпа, çăнăхпа пăтратмалла. 15 минутран икерчĕ пĕçерме пуçлама та юрать.

Торт

Чуста çăрма 8 апат кашăкĕ çăнăх, 1 çăмарта, 300 миллилитр сĕт, 5 апат кашăкĕ крахмал, 1 апат кашăкĕ тип çу, 1 апат кашăкĕ сахăр, чĕптĕм апат соди, 1/2 чей кашăкĕ тăвар кирлĕ.

Крем валли 2 çăмарта, 300 миллилитр сĕт, 4 апат кашăкĕ сахăр, 2 апат кашăкĕ какао, 50-70 грамм шăккалат, çăнăх хатĕрлемелле.

Çăмартана сахăрпа пăтратса кăпăклантармалла, сĕт хушмалла, çăнăх, апат соди, крахмал, тăвар, тип çу ямалла. Икерчĕ пĕçермелле.

Шăккалат кремĕ хатĕрлемелле: çăмартана сахăрпа, çăнăхпа, сивĕ 3-4 апат кашăкĕ сĕтпе пăтратмалла. Сĕтпе шăккалата вĕреме кĕртмелле, кăпăклантарнă çăмарта, какао хушмалла. Çăралнă крема çулăм çинчен илмелле.

Крем сĕрнĕ икерчĕсене пĕрпĕрин çине хумалла. Торта теркăланă шăккалатпа илемлетме юрать.

Турăхпа та, сĕтпе те

500 миллилитр турăх, 500 миллилитр сĕт, 3 çăмарта, 2 стакан çăнăх, 1 чей кашăкĕ апат соди, 1 апат кашăкĕ сахăр, 1 чей кашăкĕ тăвар, 2 апат кашăкĕ тип çу кирлĕ.

Çăмартана пăтратса кăпăклантармалла. Турăха ăшă сĕтпе, апат содипе хутăштармалла. Çимĕçсене лайăх пăтратмалла. Юлашкинчен тип çу ямалла.

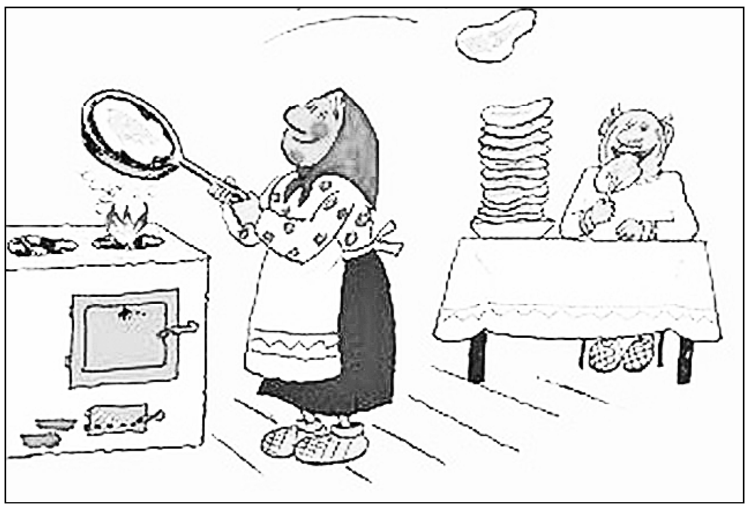

ЫЙТУ-ХУРАВ

Хĕрĕм вăтанать

15 çулти хĕрĕм питĕ хăюсăр. Çак çитменлĕхе мĕнле пĕтермелле-ши?

НАДЕЖДА К.
Канаш районĕ.

Куçăм тапхăрĕнче çамрăксенчен хăшĕ-пĕри хăйне хăюллах тытаймасть. Пит-куçри, сăн-питри пĕчĕк кăлтăкшăнах аванмарланаççĕ вĕсем.

Хĕрачан хăйĕн вăтанчăклăхне пĕтерес тесен тантăшĕсемпе ытларах хутшăнмалла. Спорт секцине е ташă кружокне çӳретĕр, килте тантăшĕсемпе пĕрле уяв каçĕсем ирттертĕр.

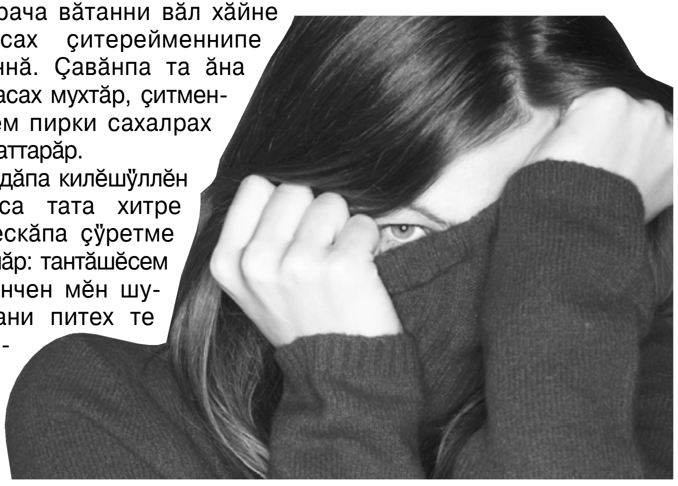

Хĕрача вăтанни вăл хăйне хакласах çитерейменнипе çыхăннă. Çавăнпа та ăна час-часах мухтăр, çитменлĕхсем пирки сахалрах асăрхаттарăр.

Модăпа килĕшӳллĕн тăхăнса тата хитре прическăпа çӳретме тăрăшăр: тантăшĕсем ун çинчен мĕн шухăшлани питех те пĕлтерĕшлĕ уншăн.

ВУЛАКАН СĔНЕТ

Лимон – эмел те, тутлă çимĕç те

● Юн пусăмĕ виçерен пĕчĕк пулсан лимонпа сипленмелле. 10 лимон тата 1/3-1/4 килограмм сахăр кирлĕ. Çимĕç хуппине сӳсе çӳхен касмалла та çиелтен сахăр е унăн çăнăхне сапмалла. Çапла пĕр талăк тытмалла.

Лимон хуппине теркăласа сахăрпа пăтратмалла. Кун хыççăн кантăк савăта ямалла. Ырă шăршăллă çак сахăра запеканка, печени çине сапма юрать, кĕселе тата компота хушсан та аван.

● Лимона çумалла, касмалла та унпа чавсана, чĕркуççине сăтăрмалла – хытнă çӳç çемçелĕ. Кун хыççăн лимон сĕткенне çуса тасатмалла та олива çăвĕ сĕрмелле.

● Ангинăран сипленнĕ чухне те лимон е унăн сĕткенĕ пулăшать. Хăвăр хатĕрлени те, лавккара туяннă сĕткен те усăллă. Кунне темиçе хут пĕршер татăк лимон çини те аван.

Мария МИХАЙЛОВА.
Шупашкар хули.

ШУТА ИЛМЕ

Симĕс чей – сывлăх эликсирĕ

Симĕс чейе кунне 10 чашăкран кая мар ĕçмелле. Вăл усал шыçă чирĕсенчен хӳтĕленмелли чи йӳнĕ те витĕмлĕ меслет шутланать.

● Симĕс чей ытлашши виçене чакарма пулăшать, унри хăйне евĕр кофеин кирлĕ мар çусене ирĕлтерессине хăвăртлатать.

● Симĕс чей мухмăртан хăтарать. Ĕçнĕ хыççăнах темиçе чашăк çăра симĕс чей ĕçĕр – мухмăр аптăратмĕ.

Иçĕм шăлшăн усăллă

Хальччен иçĕм шăлшăн сиенлĕ çимĕç шутланнă. Унра сахăр нумай. Çитменнине, вăл шăл çумне çыпăçать. Нумаях пулмасть Инди ăсчахĕсем çакнашкал пĕтĕмлетӳ патне çитсе тухнă: иçĕмри хăйне евĕрлĕ япаласем эмальшăн усăллă тата шăл тунин чирĕсене пуçаракан бактерисене пĕтереççĕ.

Киви пулăшать

Пыр шыççине ансат мелпе ирттерме пулать. Вĕттĕн туранă кивие васкамасăр çимелле. Унăн сĕткенне майĕпен çăтмалла. 1-2 кунранах ыратни иртĕ.

Куçа упрăр

Чылай чир куçа витĕм кӳрет. Диабет евĕррисем унăн çивĕчлĕхне самай чакараççĕ, хĕрлĕ пӳрлешкесем те типĕтеççĕ. Çавăнпах тухтăр çĕнĕ диагноз палăртрĕ, урăх эмел çырса пачĕ пулсан чи малтанах вăл куçа епле витĕм кӳрессе ыйтмалла.

Енчен те эмел инструкцийĕнче вăл çăвара типĕтме пултарать тенĕ тĕк – вăл куçа та типĕтет.

Аллергирен ĕçекен эмел мĕн пур органпа ӳте типĕтет.

Куçа эмел тумлатсан ăна тӳрех хытă хĕсмелле е пӳрнепе сăмса айккинчен пусса куççуль шăтăкне хупламалла, унсăрăн унтан юхса каять.

Йӳнĕлле çырăнма васкăр!

Хаçат-журнала 2015 çулăн иккĕмĕш çурринче илсе тăмашкăн

февралĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа мартăн 31-мĕшĕччен

иртнĕ çур çулти хаксемпе çырăнтару иртет. Çак тапхăрта "Хыпар" Издательство çурчĕн пур кăларăмне те йӳнĕрех хакпа çырăнма пулать.

Кăларăмсем	Индекс	Почта уйрăмĕсенче	«Чăваш пичет» киоскĕсенче	«Советская Чувашия» киоскĕсенче	Редакцире
Хыпар	54800	737,70	288	279	144
* Хыпар-эрнекун	78353	321,96	150	141	90
Çамрăксен хаçачĕ	54804	375,96	234	231	144
Чăваш хĕрарăмĕ	11515	340,44	222	213	141
Сывлăх	11524	215,4	114	111	81
Кил-çурт, хушма хуçалăх	54806	192,66	114	111	81
** Хресчен сасси	54838	280,92	168	162	114
Тăван Атăл	11529	319,08	252	246	198
Капкăн	24608	161,52	150	126	108
ЛИК	83429	140,36	120	120	100
Вести Чувашии	54807	310,92	192	186	144
Собрание законодательства ЧР	54847	743,58	660	660	570
Тантăш	54802	256,92	138	132	90
Самант	73208	181,02	162	156	120
Тетте	73771	143,52	114	111	90

**Июлĕн 1-мĕшĕнчен "Хыпар-шăматкун" хаçат "Хыпар-эрнекун" ятпа тухма пуçлать.*

*** "Хресчен сасси - Кил" иккĕмĕш çур çулта уйрăммăн пичетленмест. Малашне "Хресчен сасси" хаçат эрнере пĕр хутчен 8 страницăпа вулакан патне çитĕ.*

КУН ПЕК ТЕ ПУЛАТЬ

Евчĕ

Юлашки вăхăтра çынсене пĕр-пĕринпе паллаштармалли кĕтес уçас ĕмĕт пуçран кайма пĕлмест. Манран чаплă евчĕ пулас пек туйăнать. Юлташсем те çавнах калаççĕ. Ăнăçать теççĕ. Ара, кун пек шухăшлама сăлтавĕ те пурах. Ахальтен кам сӳпĕлтетет? Кама паллаштаратăп – пурин те пурнăçĕ лайăхланать. Уйрăлакансем пулман-ха.

Акă нумаях пулмасть пĕр ĕçтешĕме пĕлĕшĕмпе явăçтартăм. Иккĕшĕ те – малтанхи мăшăрĕсенчен уйрăлнăскерсем. Кĕтерук та, Çеруш та кампа кăна паллашса пăхмарĕç пулĕ? Кăштахранах урăх савни шыранине систеретчĕç. Хĕрарăмĕ ачаллăскер. Ывăлĕн ашшĕпе пурăнайман вĕсем. Лешĕ айккине чупни, каярах эрех пичкине путни ывăнтарса çитернĕ те Кĕтерук тухса кайнă. Ачине те пĕчченех çитĕнтерчĕ. Сашук пысăклансан хăйĕншĕн пурăнма тытăнчĕ. Паллах, пур хĕрарăмăн та арçын ăшшине туяс килет. Çавăнпах савни шырарĕ те. Урамра та паллашрĕ, Интернетра та... Анчах пĕр хутшăну та нумая тăсăлмарĕ. Е авланнисем çакланчĕç, е, хăй калашле, сӳтĕксем. Çемье пачах çавăрманнисем те пулчĕç вĕсен йышĕнче, анчах пепке çуратма хистерĕç. Кĕтерук вара тепре анне пулма пачах хирĕç.

Çерушран вара арăмĕ икĕ ачипе тухса кайрĕ. Япăха курмасăр ыррине хаклама вĕренейместпĕр пулĕ çав. Упăшки ылтăн пулнине чухламарĕ вăл, лайăхраххине тупас терĕ пуль. Анчах йăнăшрĕ. Пĕр-икĕ çултан каялла та таврăнасшăн пулчĕ, анчах арçын хĕрарăма текех йышăнмарĕ. Ачисене пăрахмарĕ паллах. Вĕсемпе тăтăшах тĕл пулчĕ, укçа-тенкĕпе те пулăшрĕ. Пурăна киле майрасемпе паллашкаларĕ, анчах пĕринпе те ăнăçмарĕ. Е ачисене пулăшнăшăн мăкăртатрĕç, е айккине чупакансем лекрĕç, кăмăлпа май килменнисем те тупăнчĕç.

Евчĕ ĕçне пуçăнса малтанах çак икĕ пĕлĕшĕме паллаштартăм та. Ун чухне кун пек бизнес уçас шухăш пачах çукчĕ-ха. Тусăмсене ырă тăвас, пĕр-пĕрне тупма пулăшас терĕм çеç. Ăнăçрĕ тата. Паянхи кун та килĕштерсе пурăнаççĕ. Шупашкар çывăхĕнче çурт хăпартаççĕ. Шăкăл-шăкăл çеç калаçаççĕ. Ача çеç çуратмаççĕ – хăйсемшĕн, канлĕ кун кунлаççĕ.

Çакăн хыççăн иккĕмĕш сыпăкри йăмăка пĕрле вĕреннĕ тусăмпа явăçтартăм. Килĕштереççĕ пек-ха. Туй туман-ха, паллах, анчах ура хуçса ташлас шанăçа çухатмастăп-ха.

Вĕсен ăнăçнине кура тепĕр йăмăк та савни тупса пама ыйтать, тусăм та каччă пирки шахвăртать. Тепĕр тесен, енчен те манран пиçет пулсан мĕншĕн ырă тăвас мар? Çынсене телей кӳни сăваплă. Эпĕ вĕсемшĕн тăрăшнине кура хам çинчен епле шухăшлас мар тата? Укçа-тенкĕ ытлашши мар, тĕрĕссипе, çитмест те. Пархатарлă шухăша пурнăça кĕртесех пулать. Çапла вара бизнес – пĕчченсене паллаштармалли кĕтес – уçатăпах. Евчĕ пулма çуралнă пултарулăхăма мĕншĕн сая ярас?

Сире савни кирлĕ мар-и? Шăнкăравлăр, килĕр – кĕтетĕп. Мана хаçат урлă тупнăскерсенчен хаклă ыйтмăп.

МАРЬЯ.

АРÇЫН КУÇĔПЕ

Сăлтавĕ камра?

Этемлĕхĕн вăйлă çуррин 55% нихăçан сӳнми юратăва ĕненет. Кашни тăваттăмĕшĕ пĕрремĕш каçа ирттернĕ савниййĕпе ĕмĕрне тăсма та хирĕç мар. Хавхалануллă илтĕнет пулин те çакна ĕненме йывăр, мĕншĕн тесен шăпах çамрăкла çӳресе юлайманнисем каярах улталасçĕ те. Ыйтса пĕлнисен 48% яланхи хутшăнусен вăхăтĕнчех пĕрре те пулин айккине кайса килнех. Çакна мĕнле ăнлантараççĕ-ха вĕсем?

77% – савăшура пĕр шухăшлăхпа килĕшӳлĕх çуккипе. Çавăнпа та, хĕрарăмсем, именчĕклĕхе аяккарах сирме вăхăт, çывăх çыннăра тĕлĕнтерме, туйăма ирĕке яма ан вăтанăр.

41% – савниййĕ хăйне валли сахалрах вăхăт уйăрма пуçланăран илĕртӳлĕхне çухатнипе /мăнтăрланнă, тĕлĕнтерме, хитре тăхăнма пăрахнă тата ытти те/. Эппин, айăпа шыраса аякка кайма кирлĕ мар. Йĕме те.

33% – мăшăр юнашар чухне те пĕчченлĕхре асапланнипе. Эппин, хĕрарăмăн арçынна тĕксе яма, сăлтавсăр таçта çити ăсатма юрамасть.

УЯВ УМĔНХИ ТĔПЧЕВ

Тутлă пĕçерет. Апла – юратать...

Тахçантанпах курман тусăмпа тĕл пултăм. Икĕ ывăл ӳсет вĕсен. Асли кĕçех пилĕк çул тултарать, кĕçĕнни иккĕ урлă каçрĕ.

– Ĕнер çывăрма выртсан мăшăрăм: «Атя хĕр тăватпăр», – терĕ, – кула-кулах каласа кăтартрĕ вăл савăнăçлăн.

Шухăша путрăм: ара, ку мăшăрĕ юратнине пĕлтерет-çке! Савман хĕрарăма мĕнле арçын ача çуратма ыйттăр? Ĕçĕ виççĕмĕш пепке çуратассинче те мар, арçын хĕрарăмпа пурăнма ăнтăлнинче, унпа темиçе ача çуратса çитĕнтерме хатĕррринче-çке. Эппин, вăл юттисем патĕнче те хĕртĕнсе çӳремест-тĕр, айккинче юрату та шырамасть ахăр. Çемьерех канлĕ ăна. Тĕрĕссипе, тусăм виççĕмĕшне çуратма васкамасть-ха. Асли шкула çӳреме тытăниччен те пулин тăхтамалла тет. Мăшăрне те çакнах каланă вăл. Лешĕ хирĕçлемен, хĕрарăм сăмахĕпе килĕшнĕ.

Савăк тусăмран уйрăлса килелле утнă май пуçран шухăш кайма пĕлмерĕ: савнине тĕрлĕ сăмахпа палăртма пулатьçке. «Юрататăп» темесен те ĕмĕрĕпе савма, вĕри туйăма ытти сăмахпа палăртма май пур.

Пĕррехинче ялтан хулана килнĕ чухне автобусра юнашар ларса пыракан каччă телефонпа калаçни йăлăхтарсах çитернĕччĕ. Унăн сăмахĕсем те манăçман:

– Эпĕ пынă çĕре хăть те мĕнле калпак тăхăн, анчах çара пуçăн курам мар, – терĕ вăл савнине. Йĕкĕт сăмахĕсенчен пике урама çара пуçăн тухнине ăнлантăм. Калпакĕ кивелнĕ имĕш, ăна текех тăхăнас килмест. Çĕннине илме укçи çитмест...

Мана йăлăхтарса çитернĕ калаçу чăннипе – юратуллă хутшăну. Çакна тин тавçăртăм тейĕн. Сăмах май, пĕррехинче çывăх пĕлĕшĕмпе пĕр троллейбуса çакланма тиврĕ. Юнашар ларса пыраканскер пĕр чарăнура малтанхи савнине курчĕ те тӳрех телефонне туртса кăларчĕ.

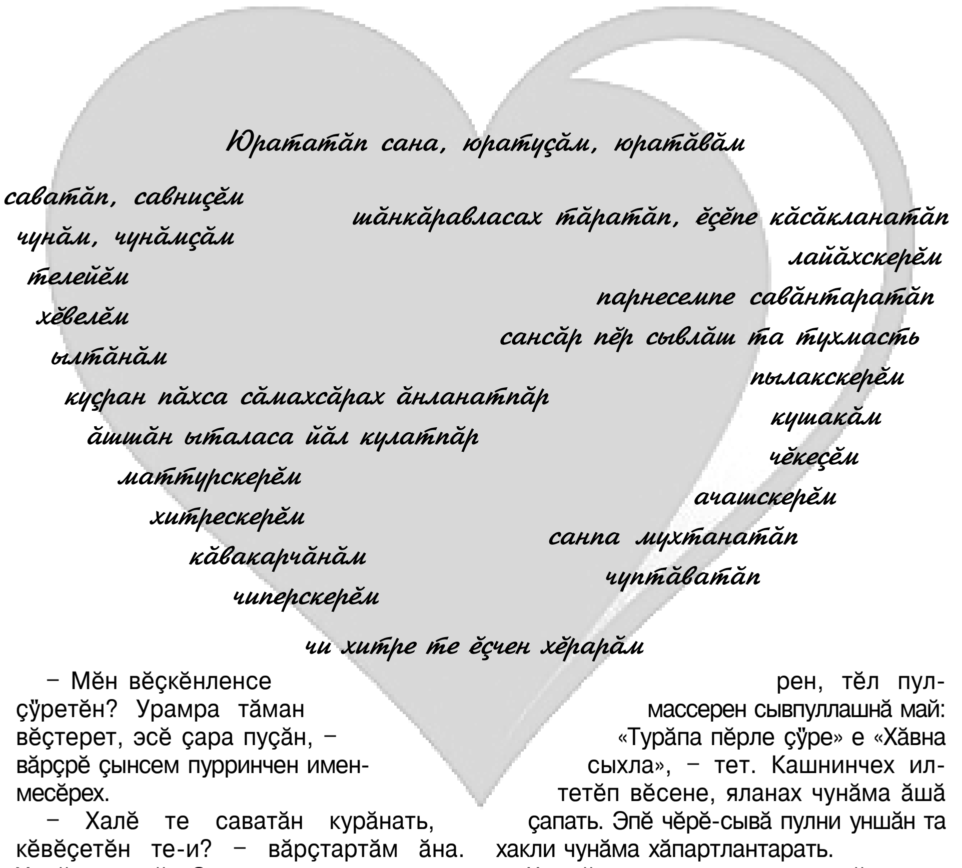

– Мĕн вĕçкĕнленсе çӳретĕн? Урамра тăман вĕçтерет, эсĕ çара пуçăн, – вăрçрĕ çынсем пурринчен именмесĕрех.

– Халĕ те саватăн курăнать, кĕвĕçетĕн те-и? – вăрçтартăм ăна. Хирĕçлемерĕ. Эппин, ку та – юрату, туйăм сĕвĕрĕлменнине кăтартни.

Чăн та, çынна хакланине темĕн тĕрлĕ те палăртма май пур. Çавăнпах тĕрлĕ сăмахпа усă куратпăр та.

«Çитсен шăнкăравла», «кĕтетĕп», «урамра сивĕ, ăшă тумлан», «тутлă тĕлĕксем кур», «лайăх кăмăлпа çӳре», «апат хатĕр»: пĕтĕмпех – хаклă сăмахсем.

Пĕр пĕлĕшĕм телефонпа калаçмассерен, тĕл пулмассерен сывпуллашнă май: «Турăпа пĕрле çӳре» е «Хăвна сыхла», – тет. Кашнинчех илтетĕп вĕсене, яланах чунăма ăшă çапать. Эпĕ чĕрĕ-сывă пулни уншăн та хакли чунăма хăпартлантарать.

Чылай чухне арçынсене «чунсăр» тесе ӳпкелетпĕр. Ăшă сăмах калама пĕлменнишĕн вăрçатпăр. Çапла, «Юрататăп» тесе пурне те калаттараймăн. Анчах ытти сăмахĕсен хушшинче савнине пĕлтеренни пурах-тăр. Чухлама, илтме çеç пĕлмелле.

Пĕр тантăшăм сивĕ çанталăкра ĕçе тухса кайнă чухне упăшки вăл ăшă йĕм тăхăннине тĕрĕсленине каласа кăтартнăччĕ. Пĕр енчен тĕлĕнмелле те пек çакă. Арçынна йĕм çумĕнче мĕн ĕç пур? Çук çав – юратакан упăшка çеç арăмĕ шăнасран хăрать. Вăл чирлесрен сыхланать.

Çакна та каламалла: чăваш халăхĕ мĕн авалтанах хăйĕн сăпайлăхĕпе палăрнă. «Юрататăп» тесе тӳррĕн каламан та пулĕ. Куçран пăхсах, юнашар утсах, аларан çавăтăнсах ăнланнă çакна.

Çепĕç туйăма чылай сăмахпа палăртма пулать терĕмĕр. Çынсем ытларах хăшĕнпе усă кураççĕ-ши? Çак тĕллевпе Шупашкар урамĕсене тухса иртен-çӳрене чăрмантартăмăр. Савнине ăшшăн мĕнле чĕннине, юратнине епле пĕлтернине калама ыйтрăмăр. Хăшне ытларах асăннине шута илсе юратуллă сăмахсен хăйне евĕр рейтингне йĕркелерĕмĕр.

Чĕрери туйăмсене сăмахпа палăртма май çуккине, ăна чунпа туймаллине асăнакан та чылай пулчĕ. Çакна та палăртса хăварар: кĕтнĕ пекех, юратнине шăпах çак сăмахпа палăртакансем пуринчен ытла пулчĕç. Çав вăхăтрах çакна та асăнмаллах: ку сăмахпа ытларах çамрăксем усă кураççĕ. Аслă çултисем кăмăл-туйăма пытарма, сăпайлăн, ăшшăн йăл кулса пăхма хăнăхнă çав.

Çавнашкалах сире, юратакансем, çакăн пек сăмахсемпе те усă курма сĕнетпĕр: пурнăçăм, сывлăшăм, çутă кунăм, пархатарăм, ырă тĕллевĕм, ăнтăлăвăм, тунсăхăм, канăçлăхăм, лăпкăлăхăм, пирĕштийĕм, йăпанăçăм, тĕллевĕм тата ытти те.

Татьяна НИКОЛАЕВА.

ХУШСА КАЛАНИ. "Хулана килнĕ чухне пирĕн нимĕн те пулман. Колхозра пĕчĕк шалу илекен атте-анне питех пулăшайман. Каччăсемпе юнашар ларма та, юрату çинчен калаçма та вăтаннă", – теççĕ Шупашкартан Хĕрлĕ Чутайне хăнана кайма тухнă тивĕçлĕ канури хĕрарăмсем. Çав туйăм çинчен кайран та сăмах хускатман. "Килте çуса, тасатса тăратпăр – çавă ĕнтĕ вăл юрату", – пĕр-пĕрне пӳлсех ăнлантараççĕ çула тухнисем.

Юрату çинчен калаçу пуçарсан çамрăк икĕ водителĕн пичĕ кулăпа çуталчĕ. Пур пĕрех ăшă пĕр сăмах та пĕлмерĕç вĕсем. Пирĕн хыççăн та çӳресе пăхрĕç – çук, нимĕн те аса илеймерĕç.

Аслă ӳсĕмрисем çамрăксемпе хутшăнса пăхма сĕнчĕç. "Эсĕ пурри мĕнле лайăх", "Тунсăхлатăп", – яша савнине пĕлтерет вун тăххăрти Татьяна.

Утмăл çулти пĕр арçын питне-куçне сăтăрчĕ, перчеткине тăхăнчĕ, хыврĕ... "Арăм тутлă апат пĕçерсе çитерет. Юратать ĕнтĕ вăл мана", – палăртрĕ автобуса кĕриччен.

М.ТУМАЛАНОВА.

Николай ВАСМАТ

Тупăлча

/Вĕçĕ. Пуçламăшĕ 2-4-мĕш номерсенче/.

Кам пулăштăр мана çав самантра? Паллах, никам та. Хăш чухне макăра-макăра куç-пуç шыçăнса кайнипе чÿречерен тинкеретĕп те урамра ача-пăча савăна-савăна чупнине курсан кăшт лăпланса вĕсем çине куç илмесĕр пăхса ларатăп вара. Çавăн чухне хамăн та кăмăл çемçелет, тула чупса тухса вĕсемпе пĕрле выляс килсе каять.

Пĕррехинче чÿречене хытăрах тĕртрĕм те, вăл çавăнтах темле майпа уçăлса кайрĕ. Эпĕ савăннипе тÿрех умри пĕчĕк пахчана сикрĕм. Унтан тин, çынсем ан курччăр тесе, кула-кула вылякан ачасен умне çитсе тăтăм. Унччен те пулмарĕ, манран темиçе хут пысăк арçын ача ума çитсе тăчĕ: «Эсĕ кам? Ăçтан килнĕ?» – ыйту парать мана.

Эпĕ вăл мĕн каланине пĕр сăмах та ăнланмастăп. Мĕн калать вăл? Тăратăп пĕр вырăнта çĕр çине пăхса. Çав самантра çав ача: «Ку нимуй, ку нимуй», – тенине илтсе юлтăм. Пурте мана пăрахса выляма малалла чупса кайрĕç. Тăрса юлтăм эпĕ тăм юпа, хăрнă турат пек пĕр вырăнта. Ниçта кайма пĕлместĕп. Каллех шухăша путрăм: нивушлĕ манăн ялан пĕччен, хăрнă турат пек, ÿсме тивет-ши çак çут тĕнчере? Эх, Çÿлти Пÿлĕхçĕм-Турăçăм! Çумра шăллăм пулнă тăк йăтса тухăттăм ăна выляма урама. Анне кĕлтунисене эпĕ нумайăшне аса илсе юлаттăм. Çавăнпа малтанхи сăмахсем манăн пуçра юлнă пулмалла. Ыттисем вара хăйсемпе хăйсемех тупăнса пынă пулас. Çук çав шăллăм. Вырăс ачи кăна пурăнать кÿршĕре.

Аннепе аппа ĕçрен таврăнсан хам мĕнле савăннине ăнлантарса параймастăп. Ун пек савăнăçлă самант манăн пурнăçра сайра хутра пулса тухнă. Çакна ăнлантарма çук. Çав туйăма çын хăй кĕрсе ÿксен кăна ăнланма пултарĕ. Пĕр пĕлмен, ăнланман ачасемпе выляма тухсан хам йĕрсе кĕнине аннене пурпĕрех каласа кăтартмарăм. Анчах: «Анне, кала-ха, «нимуй-нимуй» тени мĕн тени пулать?» – тесе ыйтрăм.

Пичĕ тăрăх юхса аннă куççульне шăлса типĕтрĕ анне: «Нумай вăхăт иртмĕ, ачам. Вĕрен калаçма вырăсла. Чăвашла манса та кайăн-ха». Миçе çул иртрĕ-ши çавăнтанпа? Шутласа пăхам-ха, – хăйĕн куççульне те шăлса илчĕ патвар арçын. – Чăнах та манса кайрăм вĕт чăвашла калаçма. Халĕ вырăсла кăна калаçатăп акă. Çакна аннен тарăхса юхса аннă куççулĕ пуль тесе шухăшлатăп хальхи вăхăтра. Мĕншĕн манпа кăна çапла пулса тухрĕ-ха? Кам ăнлантарса пама пултарать мана çакна? Чăнах та кирлĕ-ши мана чăвашла калаçма?» –

каллех шухăша путрĕ патвар вырăс.

«Чăнласах та йывăрлăха кĕрсе ÿкнĕ иккен ку патвар та çÿллĕ çын», – шухăша путрăм хам та. Унччен те пулмарĕ вăл каллех хăйĕн йывăр ачалăхĕ çинчен малалла каласа кăтартма тытăнчĕ. «Вăхăт иртнĕçем çуралнă тăван яла – çуралнă кĕтесе – таврăнтăмăр. Халь эпĕ чăвашла пĕр сăмах та калаçма пĕлместĕп, вырăсла çеç пуплетĕп. Вăл вăхăтра эпĕ шкула çÿренĕ ĕнтĕ. Тăваттăмĕш класа каймаллаччĕ. Ун чухне ялта ачасене вырăсла вĕрентмеççĕ. Касра вырăсла пĕлекен пачах пулман темелле. Çавăнпа пуль мана ялтан виçĕ çухрăма вырнаçнă мишерсен шкулне вĕренме вырнаçтарчĕç. Кашни кун ир-ирех çурăм хыçне сумка çакатăп та уй-хир урлă, тарăн çырма тăрăх каçса çавăнта чупатăп. Малтанах ăнланса илтĕм, кунта вырăсла калаçакан пĕр ачана та курма пулмасть. Пурте мишерле анчах палкаççĕ. Хăш-пĕр чухне кăна учитель мана вырăсла ăнлантарса парать. Ытти ачасене хăйсене вырăсла калаçма вĕрентеççĕ. Çапла май эпĕ каллех йывăрлăха кĕрсе ÿкрĕм. Юрать-ха, хăш-пĕр чухне эпĕ мĕн каланине ăнланакан ачасем тупăнма пуçларĕç. Анчах вĕсем пурте мишер ачисем, манпа юнашар тăрса калаçасшăн мар. Пурте манран тарма тăрăшаççĕ. Çавăн хыççăн кăкăра темĕн килсе тăкăлать те, эпĕ каллех ăçта та пулин пăрăнса тăрса тарăн шухăша путатăп». Мĕншĕн? Мĕншĕн? Ăçта пулсан та эпĕ ялан пĕччен... Çынсем иккĕн, виççĕн, вуннăн... Анчах эпĕ шав пĕччен. Çапла шăпа тухнă пуль мана, вĕлтрен ăшĕнчен тухнă «тупăлча ачана», – куççуль юхтарса йĕрсе ларттăм пĕччен, макăрнине никама кăтартмасăр. Çук манпа вылякан. Вĕсем – вырăсла, эпĕ вара чăвашла та, мишерле те калаçма пĕлместĕп. «Мĕншĕн мана кăна çак асап килсе перĕнчĕ-ши?» – шухăшлаттăм ялан. Тен, ялтан çĕрле, никам курман чух тухса тарсан хама кирлĕ çынсене, хама ăнланакан ачасене шыраса тупма пулĕ? Кунĕн-çĕрĕн шухăшласа ларса пуçа вататтăм. Акă пуйăс çине ларатăп та тухса каятăп ку вырăнтан. Халĕ мана инçетри вырăссем ăнланаççĕ. Ăçта каймаллине те лайăх пĕлетĕп. Мана тăван аппа нихăçан та пăрахмасть. Хăть унта мана ачасем ăнланаççĕ. Тăван яла пăрахса яланлăха çухалатăп.

Пĕррехинче, анне килте çук чухне, шăп та лăп вунтăваттă тултарсан, хам шухăшласа хунине пурнăçлама шут тытрăм. Анне пуçтарса пынă укçине ăçта хунине пĕлсе тăнă. Вăл вăхăтра укçа тенине алăра сахал çын тытса курнă. Çавăнпа усă курса, аса илсен хальччен кăкăрта темĕн вĕшĕлтеттерсе тăрать, анне пытарса хунă çирĕм тенке илтĕм те никама пĕр сăмах каламасăр ялтан тухса кайрăм. Инçете-инçете», – тесе хучĕ пирĕн юлташ.

Шăплăх хуçаланма пуçларĕ. Юлташ сиксе тăрса черкке тултарма пикенчĕ. Çакăн пек чухне сăмах чĕнмесен аванрах. Пĕр вăхăтран çапах та иксĕмĕр те харăс: «Каласа пĕтер ĕнтĕ хăвăн пурнăçна?» – тесе ыйтрăмăр.

«Пĕтĕм пурнăç çинчен каласа кăтартма питĕ нумай вăхăт кирлĕ пулать. Кĕскетсе калани те çитĕ, – йăл кулса илчĕ вăл пĕрремĕш хут. – Ну, мĕн... Çÿрерĕм хура кĕркунне йывăç çинчен сивĕ çил вĕçтерсе татса антарнă сарăхнă çулçă евĕр çут тĕнче касса: пĕр енчен тепĕр енне, хуларан хулана... Утмăл улттa çитрĕм. Тăнлавсем шуралчĕç. Ватăлса çитрĕм. Ывăнтăм. Ăçта килнĕ унта çÿрес килмест тек. Манăн халĕ пурте пур темелле: савнă мăшăр, ачасем, мăнуксем... Анчах, анчах пĕртен пĕр тăван кĕтес, çуралнă ял, тавралăх, çырмаçатра нихăçан та асран тухма пĕлмеççĕ. Çавсене манас, аса илес мар тесе куçа хупса выртатăп хăш чухне, анчах вĕсем мана мăшкăлланă пек тата çывăхрах куç умне курăнма пуçлаççĕ, калăн, эпĕ вĕсен умĕнче çылăха кĕнĕ. Ача чухнехи пекех. Шухăшсем явăнаççĕ пуçра.

Çакăн хыççăн эпĕ чăтса тăраймарăм, пĕртен пĕр сăмах хушса хутăм: «Чăн та, çылăха кĕмен-и эсĕ, тăванăм? Шухăшласа пăхмалла. Чун вăл нихăçан та ахаль асапланмасть».

«Çапла пуль, тăванăм, çапла пуль. Çавна итлесех, чун туртнипе вĕçсе çитрĕм инçетри тĕнче хĕрринчен хам çуралнă кĕтесе – тăван яла! Кунта манăн аппапа шăллăмсем те пур иккен. Вĕсем мана кĕтсе илчĕç. Анне вилтăпри çине кайса асăнсан кăна чуна канлĕх çитсе кĕчĕ».

Çав самантра манăн куçа та куççуль капланса килчĕ. Ыттисем çакна ан сисчĕр тесе тула тухса кĕме шут тытрăм. Анчах мана пĕр ыйту канăç памарĕ. Кĕрсенех юнашар ларсан: «Кала-ха, юлташăм, эсĕ пасăр каларăн: ÿссе çитсен аçуна тĕл пулсан тапа-тапа хĕнетĕп-ха терĕн. Анчах çав арçын санăн аннÿне тĕл пулман тăк эсĕ çакă çут тĕнчене килейместĕнччĕ вĕт?» – ыйтрăм унăн куçĕнчен пăхса. «Çапла, çапла. Халĕ эпĕ ун çинчен нимĕн начаррине те калаймастăп. Тав тăватăп çеç», – тесе хучĕ вăл.

Çакăн хыççăн хам та тарăн шухăша путрăм. Мĕншĕн, мĕншĕн эпир, арçынсем, шухăшлама пĕлместпĕр-ши? Е кунта çутçанталăкăн хăйĕн вăрттăнлăхĕ пур-ши? Чи йывăр вăхăта пăхмасăр пирĕн хĕрарăмсем ашшĕсĕр, ют арçынран, ача çуратса ÿстернĕ. Хальхи вăхăтра вара ашшĕ-амăшĕ пур çĕртех арçынпа хĕрарăмăн пĕрер татăк ÿтне касса илеççĕ те урăх хĕрарăмран ача çураттараççĕ. Кашни кун тупăлча ача çуралать мар-и-ха? Хăрнă йывăçăн сарăхнă çулçи евĕр мĕн кĕтет-ши çак тупăлча ачасене? Чăтайĕ-ши çакна çут тĕнче?

СĂВĂ СĔВЕМĔ

Анатолий ХМЫТ

Тунсăх юрри

Каç пулсан, тухсассăн уйăх
Ырлăх çурĕ çĕр çине.
Сад пахчи, уй-хирĕ, улăх...
Тунсăх пусрĕ чĕрене!

Укăлча. Тип вар. Ват хурăн.
Шăпчăкĕ юрлать çаплах.
Эп сана ун чух чуптурăм!
Чунăмра виç ăш сăмах:

«Юратап сана эп», – терĕм.
Хуравларăн: «Юратап!»
Телее упра пĕлмерĕм.
Сансăр эп. Пĕччен утап!

Сад пахчи, уй-хирĕ, улăх.
Пушă çеç ман ват чĕрем.
Тек сана кураймăп урăх!
Çак сăвва манран илсем.

Ăмсанса савса пăхатăп
Кăвак çут сĕм инçетне.
Хам сăна, сана куратăп –
Пĕрлешмен чĕресене!

Эс кил...

Эс кил,
Сана чĕнет чĕре.
Çут пил
Ярать Турри пире!
Ан ман –
Телей тени пĕрре!
Ăнсан,
Тен, пулăпăр пĕрле.
Анчах
Шăнтать чунри кăвар:
Мĕн-ма
Эпир халь пĕрле мар?
Мĕн-ма
Пур чăрмава сирсе
Çума
Лармастăн эс килсе?
Кала,
Сана кĕтет чĕре.
Шутла –
Вĕт, ĕмĕрĕм пĕрре.
Тен, эп
Кăшт пултăм чунсăрах?
Пĕлеп,
Ку шухăш ухмахрах.
Анчах
Ăнлан эс халь çакна –
Çаплах
Чĕнет чĕрем сана!
Ан тив,
Сан упăшка, ача...
Эс кил,
Телей курсам манпа.
Çĕрле,
Тул çутăлсан ирпе,
Пĕрле,
Сив сывлăмлă хирпе
Ялан
Юп курнă мăшăр пек,
Çарран
Савса утасчĕ тек...
Вара
Ман канĕччĕ чĕрем!
Чунра
Çуралĕччĕ илем...
Мехел
Вăлтсан çут тĕнчене,
Хĕвел
Вир сапĕ çĕр çине...
Эс кил,
Сана кĕтет чĕре.

ВĂТ КУ АЧА!

Тĕнчери чи хитре хĕрача Мускавра пурăнать

Тăххăрти Кристина Пименова ячĕ мода тĕнчине кисретмеллипех кисретрĕ. Мускав хĕр пĕрчин сăнӳкерчĕкне халĕ пур çĕрте те курма пулать – хаçат-журнал хуплашки çинче, Интернет сайтсенче... Хаçатçăсем ăна пирĕштипе танлаштараççĕ, телекурав ĕçченĕсем унран интервью илме хыпаланаççĕ, мода çурчĕсем вара çамрăк чиперукăн сăнӳкерчĕкĕсен çĕнĕ пуххи пирки ĕмĕтленеççĕ.

Америка Women Daily Magazine журналĕ ун пирки "тĕнчери чи хитре пике" тенĕ, Daily Postal пулас топ-модельпе танлаштарнă.

Хĕрача карьерине 3 çул каялла пуçланă. Çак тапхăрта Roberto Cavalli, Armani, Ermanno Scervino, Fendi, Dolce@Gabana, Dsquared2 тата ыттисемпе ĕçлеме ĕлкĕрнĕ. Facebook сетьре унăн икĕ миллион ытла подписчик, Instagram урлă 500 пин ытла çынпа çыхăну тытать. Мускав чиперкки мĕне пула çапла чапа тухнă-ха? Çак ыйтăвăн хуравне хĕрачан амăшĕпе Гликерия Пименовăпа пĕрле шыранă.

– Кристинăн карьери мĕнрен пуçланчĕ?

– Вăл пĕчĕк чухне урама тухсан пирĕн пата яланах, чикĕ леш енче – пушшех те, çынсем пыра-пыра ыйтатчĕç: хĕрача кинора е рекламăра ӳкерĕнмест-и? Çакă юлашкинчен витĕм кӳчĕ-тĕр – эпĕ Кристинăна профессионалсене кăтартма шухăшларăм. Çапла эпир Мускаври модель агентствисемпе хутшăнма пуçларăмăр – ачасемпе ĕçлекеннисемпе. Кристина ун чухне виççĕреччĕ.

– Ку тапхăрта ачана сехечĕ-сехечĕпе камера умĕнче лартма мар, пĕр вырăнта тытса тăма та йывăр – шăпах ларматăма пĕлмен вăхăт вĕт.

– Ача сăнӳкерĕнесшĕн мар тăк – апла, модель бизнесĕ ун валли мар. Хăш-пĕр ашшĕ-амăшĕ çакна ăнланасшăн мар. Вĕсем ачисене темĕн туянса пама хатĕр, мĕн кăна шантармаççĕ – пепки камера умĕнче лартăр кăна. Пĕчĕккисерсем вара макăрма пуçлаççĕ, кутăнлашаççĕ. Анчах та 5-7 сехет хушши вăйпах мĕнле ӳкерĕн-ха ачана? Пушшех те, пĕрре чăтма пулĕ çакна, тепре... Вĕçĕмех кутăнлашакан ачапа камăн ĕçлес килтĕр?

– Кристина хăйне апла тытмастчĕ-и?

– Çук. Ӳкерĕнме пĕчĕккĕллех килĕштеретчĕ вăл. Ывăнатчĕ, чăн та, хăй пурпĕр çакна кăтартасшăн марччĕ. Паллах, сăнӳкерчĕксен ăнăçлăхĕ фотографран та нумай килет – шăпăрлансене ӳкерме чух кун пек кадрсене çапах та тытма пултармалла, анчах та ачан камера умĕнче хăйне лăпкă тытма пĕлмелле хăть. Фотографсем Кристинăна профессионалпа танлаштараççĕ, ку пултарулăха ăна çутçанталăк пӳрнине калаççĕ.

– Камера умĕнче хăйне "тĕрĕс тыткаламашкăн" эсир вĕрентмен апла?

– Хăшĕ-пĕри сăн ӳкерĕннĕ чух ачан çур питне хупламалла йăл кулмалла тесе шухăшлать. Йĕке пек вĕл! те вĕл! çаврăнмалла иккен унăн. Пачах та кирлĕ мар ку. Тен, реклама роликĕ çапла ыйтать? Анчах та тĕрлĕ çи-пуçа рекламăланă чухне ачан хăйне чăн пурнăçри пек кăна тыткаламалла. Сăнӳкерчĕкре унăн пичĕ-куçĕ лайăх курăнмалла – туйăм палăрмалла мар. Пĕррехинче эпĕ шăпах икĕ шăпăрлана ӳкернине курса тĕлĕнсе кайнăччĕ – кашнин пичĕкуçĕ выляса кăна тăрать! "Вăт, мĕнле маттурсем!" – тесе шухăшланăччĕ. Анчах та пĕр кадрĕ те тивĕçтермен фотографа: пĕринче куçĕ хĕсĕннĕ, тепринче – искусствăллă йăл кулă... Çавăнпах лăпкă ачасене ытларах килĕштереççĕ ку бизнесра. Кунта саккунсем питĕ çирĕп – е эсĕ чи лайăххи, е ытлашши. Енчен те ачăрпа пĕрле тĕрĕс çул суйласа илнĕ тĕк – карьера аталансах пырасси куçкĕрет.

– Кристинăна хăйне ытларах мĕн килĕшет?

– Вăл пĕчĕк чухне ӳкерĕнме ытти ачасемпе, ытларах чухне – юлташĕсемпе, пĕрле çӳреттĕмĕр. Хаваслăччĕ паллах. Пĕчĕкскерсемшĕн çакă ĕç мар вĕт, вăйă кăна. Халĕ вăйă вăхăчĕ иртрĕ ĕнтĕ, Кристинăн та шухăшĕ улшăнчĕ. Вăл çул çӳреме, тантăшĕсемпе хутшăнма юратать. Сăмах май, вĕсемпе хăвăртах пĕр чĕлхе тупать вăл.

– Мода бизнесĕ вĕренӳре чăрмантармасть-и?

– Кристина иккĕмĕш класра вĕренет. Вĕсем пĕрремĕш класс программине тепĕр хут пăхса тухаççĕ, тавралăха тишкереççĕ, вулама хăнăхаççĕ. Куратăр ĕнтĕ – мĕн енчен чăрмантарма пулать кунта? Пушшех те – Кристина вулама та, çырма та пĕлет. Эпир, чăн та, Мускавран тăтăшах тухатпăр çула. Ытларах чухне Италие каятпăр, мĕншĕн тесен ача-пăча бренчĕ ытларах – унта.

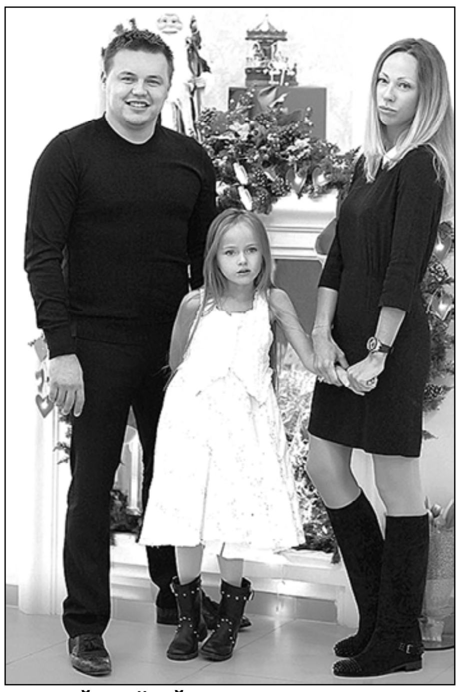

•АШШĔ-АМĂШĔПЕ.

•ПОДИУМ ТĂРĂХ.

– Кристина "чи хитре хĕрача" пулни палăрнă хыççăн Интернетра та, телекуравра та çакна сӳтсе явма пуçларĕç. Хăшĕ-пĕри вăл çулĕсенчен аслăрах курăннине палăртать, косметика хатĕрĕсемпе усă курма ирĕк панăшăн сире хăтăракан та пур. Унсăр пуçне унăн тумтирĕ аслă çултисенни евĕрри те пулать-мĕн – ытла та усă...

– Пĕрремĕшĕнчен, косметика хатĕр-хĕтĕрĕпе усă курмаççĕ. Чикĕ леш енче анлă сарăлман ку. Куç харшине тураççĕ, тути çине бальзам сĕреççĕ, куç айĕ кăвакарнă тăк ăна хуплаççĕ – çакна хам курнă эпĕ. Ытла та усă тумтир пирки вара... Йĕркеллĕ çыннăн ача сăнӳкерчĕкне курсан секс пирки шухăш çуралма пултарать-и вара? Кулăшла ку. Кристина кĕске йĕм тăхăнса бадминтонла вылянине те сӳтсе яврĕç Интернетра. Ытлашшипех-мĕн ку. Çынсем аташма пуçламан-и? Ача вылять, вăл пĕчĕккисен çи-пуçне тăхăннă. Эпир вĕсен çулĕнче кĕп-кĕске сарафан тăхăнса чупнă, унпах кутăн та пуçăн çаврăннă. Çакăншăн пире никам та ытлашши сексуаллă тесе айăпламан!

– Эсир хăвăр та модель пулни пирки сас-хура сарăлчĕ...

– Аха, çитменнине манăн карьера ăнăçман, халĕ эпĕ хамăн ĕмĕтсене ача урлă пурнăçа кĕртесшĕн, çак тĕллевпе ăна кастингсене хăвалатăп. Манăн биографин "шурă" пăнчисем çаксем. Тĕрĕссипе, эпĕ кастингсене хутшăнса та курман. Эпĕ – экономист.

– Мода паллă çурчĕсем Кристинăпа контракт туман-и-ха?

– Модель ачасемпе никам та контракт çырмасть – вĕсене никам та пĕлмест-çке. Çавăнпах вĕсем пĕр-пĕр бренд сăнĕ пулса тăраймаççĕ. Кристина – çак сферăра чапа тухнă пĕрремĕш тата хальлĕхе пĕртен-пĕр ача. Вăл та пулин массăллă информаци хатĕрĕсем çĕкленĕ шăв-шава пула кăна чапа тухрĕ. Унăн сăнӳкерчĕкĕсене ăмăртса тенĕ пек пичетлеме, сӳтсе явма пуçларĕç те...

– Хĕрĕр ирех чапа тухни пирки мĕн шухăшлатăр?

– Чап тенине кам мĕнле ăнланать-тĕр... Ачаран çăлтăр туса ун ячĕпе укça ĕçлесе илес ĕмĕт нихăçан та пулман пирĕн. Пин-пин амăшĕ пепкине ташă-юрă, актер кружокне илсе çӳрет. Манăн та ачана йытă хăвалаттарса çӳрес килмест – çавă кăна. Пултарулăхра аталантарас килет. Анчах маншăн та, няньăшăн та, пирĕн çывăх çыннăмăрсемшĕн те çăлтăр мар вăл. Тăхăр çулти, ыттисенчен нимĕнпе те уйрăлса тăман хĕрача. Çук-ха, уйрăлса тăрать кăштах. Тен, хăйĕн çулĕнчен каярах та юлса аталанать пулĕ, айванрах та, мĕншĕн тесессĕн вăл ача садне çӳремен, килте, амăшĕ çумĕнче ӳснĕ. Вăл чап тутине пĕлмест, интервью памасть – эпир ашшĕпе иксĕмĕр çакна хирĕç. Журналистсен: "Эсĕ – чи хитре хĕрача, çулна кура мар укça ĕçлесе илетĕн. Çакăн пирки хăв мĕн шухăшлатăн?" – йышши ыйтăвĕсем ăна пăсма пултараççĕ. Хăй чăнласах та ыттисенчен урăхлараххине Кристина хăй те ĕненме пуçлама пултарать. Енчен те малашне те вăл çак çулпах утас пулсан эпир ăна майĕпен хатĕрлĕпĕр – психологсемпе, риторика, актер ăсталăхĕн преподавателĕсемпе пĕрле. Хальлĕхе вăл илемлĕ гимнастикăна питĕ туслă. Сăнӳкерĕнесси вара ытларах хобби пулĕ...

ÇĂЛТĂР СЕХЕЧĔ

Мария Кожевникован «вăрттăнлăхĕсем»

Мария Кожевникова – актриса, РФ Патшалăх Думин депутачĕ тата... çамрăк амăшĕ. Кăçалхи çул уншăн пĕлтерĕшлĕ икĕ пулăмпа пуçланчĕ – кăрлач уйăхĕн 26-мĕшĕнче хĕрарăм иккĕмĕш ывăлне кун çути кăтартнă, нарăсăн 20-мĕшĕнче вара вăл тĕп рольсенчен пĕринче ӳкерĕннĕ "Батальон" фильм экрансем çине тухать.

Марийăн халĕ пушă пĕр самант та çук тени – нимĕн те каламанниех пулĕччĕ. Çапах та хĕрарăм темĕн туса та ĕлкĕрет: çемйипе хутшăнма та вăхăт тупать, премьерăна та хатĕрленет. Мария çинчен вулакана темĕн каласа кăтартса тĕлĕнтерейĕмĕн. Актриса хăй çинчен никам та пĕлменнине хăй каласа парасшăн.

1. Эпĕ нихăçан та кофе ĕçмен. Ĕçместĕп те.

2. Сыр шăршине чăтма пултараймастăп.

3. Сехет çыхса çӳреместĕп.

4. Кремсемпе усă курмастăп.

5. Нихăçан та сигарет туртман, унăн шăршине те юратмастăп.

6. Манăн шухăшпа, йăлтах хăвăн тĕрĕслесе тăмалла.

7. Эпĕ хуçалăха çирĕп тытма пултаракан тата перекетлеме пĕлекен хĕрарăм.

8. Çывăрма юрататăп. Мана канса çитмешкĕн талăкра 8-9 сехет кирлĕ.

9. Кĕрĕк пачах тăхăнмастăп, çав шутра – хĕлле те.

10. Эпĕ – тăмана. Пултарулăх ытти çынни пекех çĕрле нумай ĕçлеме пултаратăп.

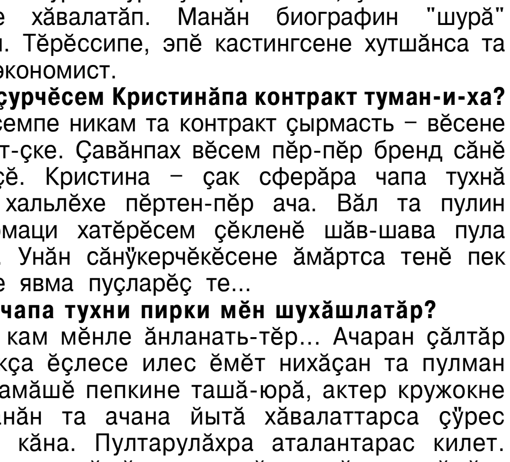

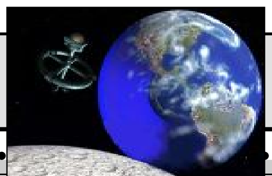

И-ХИ-ХИК

– Ваççа, эсĕ мана юрататăн-и?

– Ах, укçа çук вĕт-ха...

– Мĕскер эсĕ тӳрех укçа пирки калаçатăн? Эпĕ туйăмсем пирки-çке...

– Юрататăп, Маруç, çав тери юрататăп!

– Э-э, халĕ пĕлтерĕшлех мар ĕнтĕ...

* * *

– "Упăшка шыратăп" тесе пĕлтерӳ патăм та пĕр михĕ çыру килчĕ.

– Мĕн çыраççĕ вара?

– Пурте тенĕ пекех: "Манăн арçынна илсе кай-ха!" – теççĕ.

* * *

Манăн упăшка яланах манран тăрăхлама юратать. Паян иксĕмĕр те лавккара черетре тăраттăмăр. Пĕр кĕленче сăра тата пĕр кĕленче эрех туянчĕ те ман енне çаврăнса: "Урăх нимĕн те ан ыйт!" – терĕ.

* * *

– Мĕн эсĕ арăмун арки айĕнчен тухаймастăн? Çитет ăна итлесе. Атя пирĕнпе сăра ĕçме!

– Вăт эсĕ хăçан манăн нуские çума, кил-çуртăмра тирпейлеме, ача-пăча çуратса пама, каççерен мана ачашлама пуçлатăн – çавăн чухне эпĕ сана пăхăнăп. Хальлĕхе вара çакна йăлтах манăн арăм пурнăçлать – эпĕ ăна итлетĕп.

* * *

Хĕрарăмсене лайăх: кăштах юнтаратăн та – санăн йăлтах пур. Арçынсене вара кăткăсрах: кăштах юнтарсанах сивĕтмĕшре те, кухньăра та – пуш-пушах, çимелли нимĕн те çук.

* * *

Çын ӳчĕ 3 килограмм таять иккен. Çакна ăсчахсем мĕнле майпа виçме пултарни кăна шухăша ярать...

* * *

– Сана качча тухнă чух куçăм та курман-тăр, хăлхам та илтмен-тĕр... – мăкăрлантарать хĕрарăм мăшăрне.

– Вăт, куратăн-и: мана пула çак чирсенчен сывалнă та эсĕ, анчах та тав тăвас вырăнне вăрçатăн, – парăнмасть арçын.

* * *

– Чунăм, эсĕ пуш уйăхĕн 8-мĕшĕ тĕлне ман валли парне хатĕрлерĕн-и-ха?

– Паллах, хĕвелĕм.

– Мана килĕшет-и вăл?

– Килĕшессе шанатăп-ха. Ну, енчен те килĕшмесессĕн хама парăн – ун пек спиннинг пирки эпĕ тахçанах ĕмĕтленетĕп.

* * *

Телейлĕ пулас тесессĕн вак-тĕвекшĕн те савăнма пĕлмелле. Калăпăр, шалу панă кун эпĕ питĕ савăнатăп. Вак-тĕвек кăна темелле, çапах та кăмăллă.

* * *

– Сехет туянăр, сехет! Швейцарире кăларнисен чăнчăн копийĕ!

– А-а, хаваспах! Акă сире Раççейре кăларнă укçан чăнчăн копийĕ.

* * *

Арçын арăмĕн еркĕнне тытнă та хĕнет кăна.

– Мĕн тăватăн эсĕ? – ниçта кайса кĕреймест хĕрарăм, мĕн тумаллине те пĕлмест. – Вăл санăн ачусен ашшĕ вĕт, – тет ним каласа лăплантарайман енне.

* * *

– Шалăва алла илсен мĕн каламалла?

– "Салам, пĕчĕкскерĕм манăн!" – темелле.

* * *

Шурă лаша вырăнне принцăм хура Maybach утланса килсессĕн нимĕн те каламăп, çырлахăп та чăтăп – эпĕ вăйлă вĕт.

* * *

Икĕ арçын тĕл пулнă.

– Эсĕ тепĕр хут авланнă теççĕ.

– Çапла, Таньăна качча илтĕм.

– Тăхта-ха, вăл санăн малтанхи арăмун йăмăкĕ мар-и вара?

– Мĕн тăвас тетĕн, хунямана хăнăхрăм та...

* * *

Пуçлăх хăйĕн патĕнче ĕçлекене чĕнсе илнĕ.

– Чей е кофе? –сĕнет хайхи.

– Хирĕçлеместĕп, – пуçлăха мĕн калăн ĕнтĕ урăх.

– Юрать, кайса ĕçсе кил, кайран калаçăпăр, – тет пуçлăх.

* * *

Упăшкапа çирĕппĕн калаçса илнĕ хыççăн палăрмаллах улшăнчĕ – ĕçмест, туртмасть, айккинелле чупмасть. Шăппăн кăна маччаналла пăхса выртать. Реанимацире.

* * *

– Мĕн эсĕ 15 минут ĕнтĕ чӳречерен урамалла пăхса тăратăн?

– Ан чăрмантар-ха, курмастăн-им: уçăлса çӳретĕп.

* * *

Мăшăр шыраса панă пĕлтерӳрен: "Апат-çимĕç тутлă пĕçеретĕп, пуç ыратмасть, кĕрĕк хамăнах пур..."

* * *

Хĕрарăм арçынран йăлт илет, çав шутра – хушаматне те.

* * *

Ĕлĕк-авал, çумăр çутăр тесен, шаман пĕр сехет параппанне шакканă. Халĕ нумай та кирлĕ мар – машинăна кăна çумалла.

РЕКЛАМА ТАТА ПĔЛТЕРӲСЕМ

АУ "Издательский дом "Хыпар"
СДАЕТ ПОМЕЩЕНИЯ ПОД ОФИС
на 7 этаже Дома печати.
Справки по телефонам:
28-83-70, 56-04-17.

ПУЛĂШУ УСЛУГИ

25.Чăнкă тамада. Т. 8-937-393-57-79.

38.Чистка колодцев. Т. 89613429059.

45.Лечение алкоголизма, табакокурения. Т.: 89030662902, 89276673368. *Лиц. 5001001230 от 08.06.2007. Имеются противопоказания, проконсультируйтесь со специалистом.*

51.Бурение колодцев, скважин, кольца колодезные высококачественные. Доставка. Тел.: 8-927-847-71-43, 8-937-379-00-80.

ТУЯНАТĂП КУПЛЮ

18.Бычков, тёлок, коров, лошадей. Т. 8-962-599-47-06.

65.КРС – коров, бычков, **тёлок; лошадей.** Т. 8-903-389-85-72.

66. КРС – коров, бычков, тёлок; лошадей. Т. 8-961-345-05-28.

141.Коров, бычков и лошадей. Т. 8-960-310-98-78.

333.Бычков, тёлок, коров, свиноматок. Т. 8-937-014-49-97.

ПУЛĂШУ УСЛУГИ

152.Бурение скважин на воду. Т. 8-960-302-12-93.

ĔÇ РАБОТА

110.Монолитчики, плотники, **монтажники,** шлифовщики, **каменщики,** сварщики. Питание, спецодежда. Вахта. Т. 8-925-002-22-38.

СУТАТĂП ПРОДАЮ

2.Акция! Блоки керамзитобетонные 20х20х40 – 33 руб., 12х20х40 – 29 руб., 10х20х40 – 25 руб. Высокое кач-во. Доставка. Т. 8-967-470-46-77.

3.Акция! Кольца колодезные диам. – 0,7 м., 1 м., 1,5 м. Д-ка манипулятором. Бурение. Т. 8-967-470-46-77.

4.Немецкие ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА. Низкие цены. Пенсионерам скидки. Замер. Доставка – бесплатно. Без вых. **Т. 8-987-576-65-62.**

5.Блоки керамзитобетонные 20х20х40, 12х20х40, 9х20х40 пропаренные, гидровибропрессованные заводские от производителя – недорого, **цемент, песок.** Доставка. Разгрузка. Без выходных. Кассовый чек, документы. Т. 8-960-301-63-74.

7.Срубы для бани. Т. 37-28-74.

8.Гравмассу, песок, **щебень,** торф, кирпичный бой, **керамблок, керамзит.** Пенсионерам, уч. ВОВ – скидки. Т. 8-905-199-01-22.

10.Сетку-рабицу от производителя – более 80 видов, сетку сварную – более 30 видов, **профнастил,** гвозди, **столбы,** проволоку. Изготовление ворот, калиток. Доставка. Выездная сварка /генератор/. Грузоперевозки. Т.: 68-05-67, 34-70-70.

15.Кирпич, кольца. Т. 89613393363.

17.Песок, гравмассу, керамзит, чернозём, навоз. Доставка. Т. 8-905-197-40-19.

20.Кирпич, к/блок. Т. 89276678378.

21.Керамблоки, гравмассу, песок. Т.: 89033456307, 89176757528.

23.Гравмассу, песок, бой кирпича, **щебень.** Д-ка. Т. 89061355241.

24.ГРАБЛИ, косилки, **сажалки,** копалки, **окучники, опрыскиватели.** Доставка. Т. 89278533596.

26.КЕРАМБЛОКИ /20х20х40, 12х20х40, 10х20х40/, **керамзит** в мешках, **цемент,** кирпич, **к/кольца.** Доставка. Т. 8-903-346-85-56.

30.Гравмассу, песок, щебень, керамзит. Д-ка. Т. 89053465671.

31.Песок, гравмассу, бой кирпича, **щебень. Д-ка.** Т. 89033225766.

48.Керамблоки, бой кирпича, бетона; сваи, **ОПГС,** песок, **ФБС.** Т. 8-906-381-44-20.

53.ОТРУБИ, зерно, к/корм, сахар, **муку.** Доставка. Т. 89373916016.

58.Гравмассу, щебень, песок, керамзит, бетон, чернозем. Д-ка. Недорого. Т. 89276687015.

59.ТЕПЛИЦЫ от производителя. Доставка. Тел. 48-16-54.

74.Керамблоки вибропрессованные, пропаренные. Все размеры. Доставка. Т. 8-917-677-68-46.

89. БЛОКИ керамзитобетонные от производителя. Высокое качество. Низкие цены. Доставка. Документы. Т. 89373866629.

Сăмах каçмăш

Владислав ПЛАТОНОВ
/Шупашкар районĕ/ хатĕрленĕ

СЫЛТĂМАЛЛА: Çĕлен-... . 7. Хуртан хăраман арçын ача. 8. Пурне те пĕлме юратакан хĕрарăм ячĕ. 9. Панулми сорчĕ. 13. Францири пĕтĕм тĕнчери кинофестиваль хули. 15. Çăка çулçи ..., мĕн каласа çырнă-ши? /фольк./. 16. Çывăрас умĕн çăвар карăлни. 17. Бишкек çынни. 19. Пĕчĕк кăлпасси. 20. Çăпата йывăççи. 22. Культурăпа кану ...ĕ. 26. Тумтир виçмелли кĕлетке. 27. Ӳт çинчи пӳрленчĕк /чечче/. 28. Хими радиоактивлă элеменчĕ.

АЯЛАЛЛА: 1. Ун айĕнче шăши вилмест теççĕ. 2. Столярăн ĕç хатĕрĕ. 3. Куçса çӳрекен парне. 4. Улăмпа хутăш тунă хĕртмен кирпĕч. 6. Вăл çĕршывăн тĕп хули – Вена. 10. Вăтанчăк, хăюсăр. 11. Андерсенăн çуртсем çийĕн вĕçекен геройĕ. 12. Сĕрме купăс. 14. Математика терминĕ. 18. Хĕрлĕ галстуклă шкул ачи. 21. Ăслă çын, шухăшлавçă. 23. Александр Попов изобретенийĕ /1895 çул/. 24. Çĕпĕрĕн çурçĕрти çур утравĕ. 25. ...-сухра.

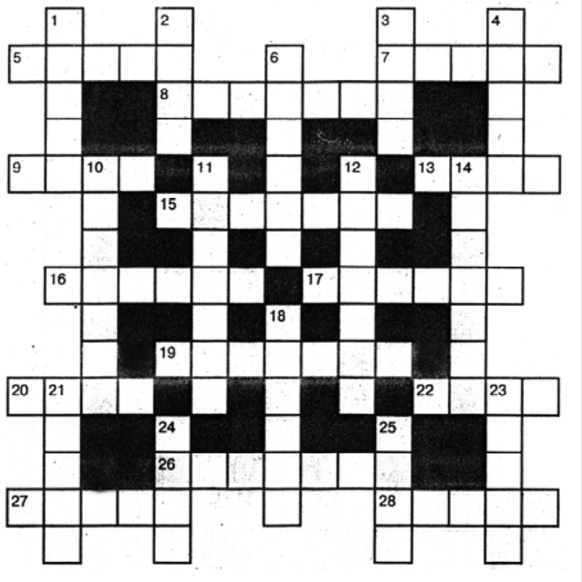

« ХЫПАР »
Издательство çурчĕ" автономи учрежденийĕ

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ: ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССĂЛЛĂ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИ, ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН ИНФОРМАЦИ ПОЛИТИКИН ТАТА МАССĂЛЛĂ КОММУНИКАЦИСЕН МИНИСТЕРСТВИН "ХЫПАР" ИЗДАТЕЛЬСТВО ÇУРЧĔ" ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИН АВТОНОМИ УЧРЕЖДЕНИЙĔ

Директор – тĕп редактор В.В.ТУРКАЙ

Чăваш ХĔРАРĂМĔ

Çырăнмалли индекс: 11515

Редактор – М.М.ИЛЬИНА

Дежурнăй редактор –М.Р.ТУМАЛАНОВА

Хаçата Федерацин çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникацисен тытăмĕнчи тĕрĕслев службиi 2013 çулхи апрель уйăхĕн 30-мĕшĕнче ПИ № ФС77-54016 номерпе регистрациленĕ.

РЕДАКЦИПЕ ИЗДАТЕЛЬ АДРЕСĔ: 428019, Шупашкар хули, Иван Яковлев проспекчĕ, 13, Пичет çурчĕ
ЫЙТСА ПĔЛМЕЛЛИ ТЕЛЕФОНСЕМ: 55-07-21, 56-00-67, 56-03-54, 28-83-67, 28-85-33.
Факс: /8352/ 28-83-70, 56-20-07
Электрон почти: hypar@mail.ru

Хаçатри рекламăсăр тӳлевлĕ информаци материалĕсем "Реклама çинчен" Федераци саккунĕн 2 ст. килĕшӳллĕн **"Аталану çулĕпе", "Ят-сум", "Ĕç тата çын", "Самана таппи"** рубрикăсенче пичетленеççĕ.

Пичете графикпа 19 сехет те 30 минутра алă пусмалла, 19 сехетре алă пуснă.
Хаçата «Хыпар» Издательство çурчĕ» АУ техника центрĕнче калăпланă, «Чăваш Ен» ИПК» АУО типографийĕнче пичетленĕ.
428019, Шупашкар хули, И.Яковлев проспекчĕ, 13.
56-00-23 – издательство директорĕ.
Тираж 8101. Заказ 510.